

delavec *že 30 let*
v obrti in podjetništvu

S socialnim dialogom do rešitev

(stran 6)

32. strokovni posvet delavcev obrti in podjetništva Slovenije

ŽUŽKOVI DNEVI

19. september 2014,
Central hotel, Miklošičeva 9, 1000 Ljubljana

» S prepoznavanjem nevarnosti v delovnem in življenjskem okolju
do zmanjševanja škode ljudem, lastnini in okolju.«

Zavod za zdravstveno
zavarovanje Slovenije
Miklošičeva cesta 24
1507 Ljubljana
www.zdzs.si

Združenje delodajalcev obrti
in podjetnikov Slovenije GIZ

Program strokovnega posveta

- 14.30 – 15.00 h Prihod in prijava udeležencev
- 15.00 – 15.10 h Pozdravni nagovor predsednika SOPS, g. Petra Jančarja
- 15.10 – 16.40 h Dr. Majda Zorec Karlovšek; Zdravstvene izkušnje in spoznanja, za doseg višje kakovosti življenja, skozi povečano skrb za varnost in zdravje, razprava
- 16.40 – 18.10 h Doc. Dr. Marija Molan; Vpliv počutja na učinkovitost in zdravje delavca, razprava
- 18.10 – 19.40 h Dr. Ferdinand Šerbelj, Kultura kot pomemben duhovni dejavnik varnosti in zdravja, tako pri delu kot v življenju nasploh, razprava
- 19.40 – 20.30 h Zaključki posveta

Obiščite nas na spletni strani www.sops.si ter www.prozdrav.si

Projekt ProZDRAV »S spoznavanjem in preverjanjem tveganj skupaj do zdravih in varnih delovnih mest« je na podlagi Javnega razpisa za sofinanciranje projektov za promocijo zdravja na delovnem mestu v letu 2013 in 2014 finančno podprl Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije.

Uporabimo dobro prakso iz tujine!

BREZ DELA NE BO JELA

Pri nas se mnogi radi oklepajo iluzij, pa naj bodo še tako nerealne. Verjeti v iluzije, je namreč presneto udobno. Kdor živi v njih, mu namreč ni treba nič storiti, saj nenehno upa, da bodo za njegovo boljše življenje poskrbeli drugi.

Za gojenje iluzij je idealen predvolilni in povolilni čas. Tudi pri nas ta čas marsikdo upa, da bo za boljše življenje v Sloveniji poskrbela nova vlada z novimi imeni. Ko bo nova vlada začela delati, pa bodo verjetno ravno taisti znova hitro razočarani, češ da nova vlada ni nič boljša od vseh dosedanjih, saj jim boljšega življenja ne bo mogla prinesiti na krožniku. Popolnoma jasno je namreč, da ekonomskih in socialnih razmer v naši deželici na južni strani Alp, ki ta čas zares niso rožnate, ne more čez noč spremeniti nobena vlada, pač pa jih lahko postopoma z dobrim gospodarjenjem, zavzetim delom, znanjem, inovativnostjo, vseživljenjskim učenjem in vztrajnostjo, spremenimo samo skupaj – vsi socialni partnerji oziroma vse državljanke in državljani. Seveda ni nepomembno, kako dobro bo delala nova vlada, vendar pa je odločilno, kaj se bo dogajalo v gospodarstvu in v svetu dela. Vlada namreč lahko samo ustvarja ugodne pogoje za gospodarsko rast, nova vrednost pa nastaja v gospodarski sferi. Dandanes pa razvoja v gospodarstvu ni brez inovativnosti, znanja, zagnanosti in zavzetosti vseh, od lastnikov in menedžerjev do delavcev.

Sinovi, ki so po starših prevzeli prezadolženo kmetijo v slabem stanju z zastarelo mehanizacijo in brez razvitih dopolnilnih dejavnosti, natančno vedo, kaj jih čaka, če seveda hočejo rešiti kmetijo pred bankrotom. Ne glede na to, kateri od sinov bo postal gospodar in dobil komando v roke, bodo morali vsi mnogo let trdo delati, skrbeti za razvoj, razvijati dopolnilne dejavnosti in predvsem umno in podjetno gospodariti, da bodo poplačali tisto, kar sta ata in mama zapravila ali pa preprosto sploh nista ustvarila, pa bi za normalni razvoj kmetije morala.

Podobno je tudi z državo, ki so jo odgovornosti v preteklosti prezadolžili in z različnimi pri-

vatazacijami in malverzacijami ter zgrešenimi naložbami gospodarsko razsuli. Nobena vlada, pa naj bo najboljša, ne more sama države in njenega gospodarstva dvigniti na zeleno vejo. Zato bo potreben, kot bi rekel Churchill, znoj vseh.

Vsakdo pa mora biti za to, da bo zares delal in ustvarjal po svojih najboljših močeh, ustrezno motiviran. Dokler bo prizadevno in ustvarjalno delo premalo cenjeno in plačano, ni mogoče pričakovati, da bodo delavke in delavci zares pljunili v roke. Primerjave z nekaterimi drugimi državami kažejo, da je pri nas plačna politika še vedno takšna, da se bolj splača organizirati, nadzirati, spremljati in analizirati delo, kot pa delo opravljati. V okviru projekta »DialogeS«, ki sta ga skupaj leto dni izvajala Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije in Sindikat obrti in podjetništva Slovenije, je bilo mogoče slišati, da denimo v Avstriji referent oziroma svetovalec zaposlitve na zavodu za zaposlovanje zasluži mesečno okoli 1400 do 1500 evrov neto, medtem ko dober mesarski, ključavničarski ali mizarski mojster v proizvodnji prejme od 1600 pa celo do 2000 evrov mesečne neto plače. Ni čudno, da se zelo veliko mladih Avstrijcev vsako leto odloči za poklicno izobraževanje. Vajenci so pri naših severnih sosedih cenjeni, ker so po tem, ko si pridobijo poklicno izobrazbo, tudi dobro plačani. Pri nas pa se mladi ne odločajo za poklicno izobraževanje, saj so delavci s poklici najslabše plačani. Zato obrtniki in podjetniki zelo težko pridejo do dobrih delavcev s poklicno izobrazbo, čeprav jih nujno potrebujejo.

Zaradi tega, ker je delo dobrih delavcev s poklicno izobrazbo in mojstrov tako slabo plačano, se mladi raje odločajo za splošno izobraževanje in za študij. Praviloma je največji naval na tiste višje in visoke šole ter fakultete, za katere mladi ocenijo, da bodo lahko prišli do diplome in zelene stopnje izobrazbe z najmanjšimi napori. Zato je na trgu dela vse več

brezposelnih poslovnih sekretark in sekretarjev, upravnih delavcev, ekonomistov in nasploh družboslovcev, primanjkuje pa delavcev s poklici. Pa še tisti delavci s poklicno izobrazbo, ki bi pri nas radi napredovali, morajo pravzaprav zapustiti poklic in se usmeriti v študij nečesa drugega. V Nemčiji pa na primer lahko vsak delavec s poklicno izobrazbo v svojem poklicu doseže šesto stopnjo izobrazbe, ki si jo lahko pridobi z izobraževanjem in usposabljanjem znotraj podjetja, v katerem dela, spričevalo o tem pa mu izda gospodarska zbornica in velja v celotni panogi.

Odnos do vaještva je samo eden od primerov, ki kaže, da je pri nas delo, ki je na trgu iskano, še vedno premalo cenjeno. V plačni politiki je še veliko ostankov starega razmišljanja, kjer je bila hierarhija plač določena po administrativnih in ne po tržnih načelih. Zato v vsakodnevni praksi prihaja do absurdnih situacij: delavci s poklicno izobrazbo, ki imajo najnižje plače, dosegajo na črnem trgu največje urne postavke.

V obrti in podjetništvu se socialni partnerji čedalje bolj zavedajo, kje so pravi problemi. To je pokazal tudi projekt »DialogeS«, ki so ga konec avgusta končali z zaključno mednarodno konferenco. Na njej sta ZDOPS in SOPS predstavila tudi predloge izvedbenih rešitev na področju pogojev dela in zaposlovanja v obrti in podjetništvu, ki so na konferenci doživeli vso podporo. V tem dokumentu sta socialna partnerja postavila na pomembno mesto tudi poklicno izobraževanje in usposabljanje. Rešitev vidita v sodelovanju delodajalcev pri pripravi poklicnih izobraževanj in usposabljanj, v skrbi za promocijo novih in deficitarnih poklicev med brezposelnimi, v pripravi poklicnih usposabljanj za konkretne delodajalce v sodelovanju z zavodom za zaposlovanje, v usposabljanju za zelena delovna mesta v postopnem uvajanju vaještva in podobno. Skratka, ZDOPS in SOPS vidita rešitev v tem, da se čim več mladih in brezposelnih delavcev usposobi za konkretno poklicno delo, ki ga obrtniki in podjetniki že danes nudijo.

Tomaž Kšela

delavec
v obrti in podjetništvu

Št. 9, september 2014
Glasilo za delavce v obrti in podjetništvu zagotavljajo SOPS in skladi za izobraževanje delavcev pri s.p.

Ureja uredniški odbor: Gregor Cerar, Bojan Hribar, Tomaž Kšela, Martin Muršič, Jasna Rode Nikolčič in Boris Rugelj.
Glavni in odgovorni urednik: Bojan Hribar.
Glasilo izdaja SOPS.

Naslov uredništva:
Malgajeva 5, 1000 Ljubljana,
telefon: 08/205 26 83,
faks: 08/205 26 84,
e-naslov: sops@siol.net

Kontaktne ure uredništva:
vsak delovnik, od 9. do 11. ure.
Rokopisov in nenaročenih fotografij ne vračamo.

Iz vsebine:

Prihodnja številka izide 15. oktobra 2014

Prioritetne naloge evropskega zakonodajnega telesa v novem mandatu	4
S socialnim dialogom do rešite	6
Razširjena veljavnost KP za obrt in podjetništvo	9
Kaj prinaša koalicijska pogodba SMC, DeSUS-a in SD?	10
Preganjanje dela na črno	12
Blagodejni popravki nove socialne zakonodaje	14
Sindikalna lista	16

Prioritetne naloge evropskega zakonodajnega telesa v novem mandatu

POGLOBITEV EVROPSKE UNIJE

Evropski ekonomsko-socialni odbor (EESO) je julija letos sprejel mnenje, v katerem je predstavil svoj pogled na prioritetne naloge v novem mandatu evropskega zakonodajnega trikotnika, ki ga tvorijo Svet Evropske unije (Svet), Evropski parlament (EP) in Evropska komisija (Komisija).

Že v samem uvodu mnenja je EESO poudaril, da si morajo EU in države članice skupaj prizadevati za fiskalno disciplino in spremljajoče ekonomske in socialne politike za rast in zaposlovanje. Da bi med državami članicami zagotovili konvergenco na številnih področjih, bodo po mnenju EESO potrebna velika prilagajanja ekonomskih in strukturnih politik, ki so bile do nedavnega v glavnem v izključni pristojnosti držav članic.

EMU – temeljni kamen

Po mnenju EESO je prihodnjih pet let ključnega pomena za dokončni razvoj še vedno krhke EMU. Čeprav znaki oživitve rasti krepijo optimizem in odpravljajo krizni način delovanja, se zaradi nepopolne EMU in razdrobljenosti evropskega finančnega trga še za kar nekaj časa napoveduje bolj skromna rast. S tega vidika so bili nedavno sprejeti sicer omejeni, vendar nujno potrebni ukrepi, vključno s šesterčkom, dvojčkom in bančno unijo. Ti novi mehanizmi upravljanja pa se v veliki meri osredotočajo bolj na proračun in vprašanje stabilnosti kot na ljudi, zato ukrepi za rast in socialni ukrepi niso bili dovolj upoštevani. Poleg tega dolgotrajni postopki odločanja in kompleksnost sistema ustvarjajo v državah članicah in v Svetu prikrit ali odkrit od-

por, zaradi političnega nezaupanja in poudarjanja nacionalne suverenosti.

EESO zato ponavlja, da potrebujemo v naslednjem zakonodajnem obdobju EU prepričljiv načrt z jasnimi roki in cilji, pri čemer se je treba osredotočiti na dokončanje EMU, ob hkratnem upoštevanju ciljev strategije Evropa 2020 in njenih vodilnih pobud.

Prvi korak: resnični načrt za rast in delovna mesta

V novem zakonodajnem obdobju bi bilo potrebno v EU, po mnenju EESO, najprej skleniti resnični pakt za rast, delovna mesta

in stabilnost (evropski New Deal), da bi spodbudili oživetev gospodarstva in ustvarili pogoje za poplačilo dolgov. Del tega načrta bi morale biti vsaj naslednje točke:

- evroobveznice, ki bi jih izdajala Evropska investicijska banka (EIB) in Evropski investicijski sklad (EIS), za financiranje malih in srednjih podjetij in projektov na področju infrastrukture, zdravstva, šolstva, prenov mest, okolja in vseevropskih mrež;
- javne naložbe držav članic, tudi na področju socialne, s katerimi bi se dopolnile javne naložbe EU;

V novem zakonodajnem obdobju bi bilo potrebno v EU, po mnenju EESO, najprej skleniti resnični pakt za rast, delovna mesta in stabilnost (evropski New Deal), da bi spodbudili oživetev gospodarstva in ustvarili pogoje za poplačilo dolgov.

Ustvarjanje delovnih mest in zmanjševanje razlik v Evropi

USPEHI KOHEZIJSKE POLITIKE

Evropska komisija je konec julija objavila šesto poročilo o ekonomski, socialni in teritorialni koheziji, v katerem ugotavlja, da kohezijska politika EU z ustvarjanjem delovnih mest in zmanjševanjem razlik v Evropi uresničuje cilje rasti strategije Evropa 2020. Poročilo postavlja energijsko učinkovitost, zaposlovanje, socialno vključenost ter mala in srednje velika podjetja v središče kohezijske politike EU za obdobje 2014–2020. Za podporo prehodu na okolju prijaznejše gospodarstvo, zlasti za naložbe na področju energijske učinkovitosti in obnovljivih virov energije, bo na voljo 38 milijard evrov, za podporo večji konkurenčnosti evropskih malih in srednje velikih podjetij pa bo v skladu z načrti porabe in sporazumi o partnerstvu držav članic EU porabljenih do 33 milijard evrov. Več kot 80 milijard evrov bo namenjenih naložbam v človeški kapital prek Evropskega socialnega sklada in pobude za zaposlovanje mladih.

Poročilo tudi analizira uspešnost kohezije EU za preteklo finančno obdobje. Zadnji statistični podatki iz konca leta 2012 kažejo, da je kohezijska politika EU v obdobju 2007–2013 ustvarila okoli 600 tisoč novih delovnih mest, zagotovila podporo za 80 tisoč novih podjetij, omogočila dostop do širokopasovne povezave za 5 milijonov državljanov ter izboljšala oskrbo s pitno vodo za 3,3 milijona ljudi. Poleg tega je 5,7 milijona iskalcev zaposlitve prejelo pomoč za lažjo zaposlitev, nadaljnjih 8,6 milijona pa je prejelo podporo za pridobitev kvalifikacij. Poročilo prav tako izpostavlja izzive, s katerimi se soočajo nacionalni, regionalni in lokalni organi pri premagovanju posledic finančne in gospodarske krize. Zlasti ugotavlja, da je kohezijska politika z zagotavljanjem naložbenih sredstev in ustvarjanjem finančne stabilnosti ublažila močno zmanjšanje javnih naložb.

S. J.

- oslabitev ali začasna odprava varčevalnih ukrepov v času krize, saj so ti ukrepi med glavnimi vzroki za recesijo, manjše povpraševanje in povečanje brezposelnosti, zaradi njih pa se je zavlekla tudi ponovna oživetev gospodarstva;
- usklajeni spremljevalni ukrepi za rast, zaposlovanje in socialne vidike, ki bi jih vključili v izvajanje dvojčka, šesterčka in fiskalnega pakta;
- boljše izvajanje evropskega semestra in ustrezno upravljanje nacionalnih programov reform;
- polna odgovornost držav članic: evropski semester bi morali obravnavati nacionalni parlamenti, skupaj s socialnimi partnerji in drugimi organizacijami civilne družbe.

Poglobitev in dokončanje EMU

Ko gre za monetarno politiko, bi bilo treba v skladu z okrepljenim makroekonomskim upravljanjem znotraj evroobmočja dopolniti mandat Evropske centralne banke (ECB), da bi bila enakopravna centralnim bankam zunaj Evrope in centralnim bankam v evropskih državah, ki niso v EU in evroobmočju; tako bi lahko bila med drugim posojilodajalec v skrajni sili in enakopravni partner na mednarodnem prizorišču, hkrati pa imela vso avtonomijo.

Konvergenca ekonomskih sistemov, vključno z davčnimi sistemi, ter solidarnostni instrument sta ključna dejavnika za odpravljanje makroekonomskih in mikroekonomskih razlik med državami. Srednjeročno gledano bi ta instrument postal ekonomski kompenzacijski mehanizem, ki bi stabiliziral in povezal gospodarstva držav evroobmočja. Sčasoma bi lahko postal del skupnega proračuna evroobmočja. V tem okviru bi lahko uporabili tudi sredstva Kohezijskega sklada in strukturnih skladov.

Združiti je treba politike (in ustrezne stopke sprejemanja odločitev), ki neposredno vplivajo na nacionalne proračune, zato, da bi imeli skupno vizijo in skupno ukrepanje na ravni Komisije in držav članic, zlasti glede: dokončanja enotnega trga; ustvarjanja ugodnih pogojev za podjetja; skupne industrijske politike, ki krepki podlago za obstoječe in inovativne ter trajnostne gospodarske rezultate v celotni Evropi; skupne energetske politike, ki je nujna za enakopravne in stabilne gospodarske pogoje v EU; obsežnih skupnih infrastrukturnih projektov in prometnih politik za izboljšanje povezanosti; zblizevanja pri obdavčitvi podjetij; storitev, vključno z bančnimi storitvami; trga dela in mobilnosti delavcev; raziskovalne politike.

EESO vztraja, da so potrebni konkretni ukrepi glede socialnega vidika EMU. Nemogoče je zagotoviti stabilnost EMU, če za evroobmočje ni vzpostavljenih nikakršnih socialnih mehanizmov, ki bi obravnavali posledice resne gospodarske recesije in/ali neravnovesij. Možna srednjeroč-

na ukrepa sta: vzpostavitev skupnega sistema zavarovanja za brezposelnost, poleg nacionalnih sistemov, in določitev ustreznega minimalnega dohodka za nekatere skupine pod pragom revščine ter oblikovanje skupnih pravil za socialno varstvo in pomoč.

Komisija v novi sestavi bi morala skupaj z državami članicami prevzeti odgovornost za izboljšanje življenjskih in delovnih pogojev evropskih državljanov. To bi dosegli s podporo ustvarjanju delovnih mest in zagonskih podjetij, s predlaganjem sprememb izobraževalnih politik na vseh ravneh v celotni Evropi ter po potrebi zdravstvenih politik, z zagotavljanjem pogojev za čezmejno mobilnost delavcev, z davčnimi predlogi za lažje ustvarjanje delovnih mest, s predlogi za podporo pravic potrošnikov, z zagotavljanjem enakosti spolov ter s socialnimi naložbami.

Po mnenju EESO je postalo očitno, da sedanja pravila niso ustrezna in da ne delujejo v skladu s pričakovanji ter da se z ukrepi na medvladni ravni ne zmoremo spopasti z izzivi, ki so pred EMU. Edini način, da se izognemo takšnim dogodkom v prihodnosti, je sprememba pravil in procesa sprejemanja odločitev v evroobmočju, da bodo bolj transparentni in demokratični. Potrebno bi bilo: imenovati eno samo odgovorno osebo za evro in institucionalizirati evroskupino; oblikovati mehanizem redistribucije in/ali postopoma uvajati lastni proračun evroobmočja; imeti eno samo predstavništvo v mednarodnih organizacijah. Ukrepe vodilnega organa bi morali podpirati in o-

njih glasovati evropski poslanci iz evroobmočja (»evroparlament«).

Uvedba politične Evrope kot celote

Poleg dokončanja EMU bi bilo dobro, če bi v novem mandatu Evropskega parlamenta začeli z resnim razmislekom o poglobitvi EU kot celote in delovanju njenih institucionalnih organov.

Po mnenju EESO bi moral delo Komisije odobriti EP. Da bi izboljšali prepoznavnost, demokratično legitimnost in delitev pristojnosti, bi bilo treba odpraviti dvovladje predsednika Evropskega sveta in predsednika Komisije, ki bi ga moral izbrati EP ali izvoliti državljani EU na neposrednih volitvah, če bi se njegova vloga spremenila. Sedanji Svet bi lahko postal »senat držav« z novim načinom delovanja.

Med politikami, ki bi bile v celoti ali delno v pristojnosti EU in o katerih bi se odločalo na ravni EU, bi lahko bile zunanja politika in mednarodna vloga Unije, obrambna politika, energetska politika, raziskovalna politika, politika azila in priseljavanja ter spoštovanje standardov in pravic s pristojnostjo ukrepanja v primeru, če jih države kršijo, kar že velja v primeru ekonomskih vprašanj in proračuna.

Novo institucionalno ureditev, ki je ni mogoče doseči samo z okrepljenim sodelovanjem, ter vlogo EP, Sveta, Komisije, EESO in Odbora regij bi lahko določili z novo konvencijo, ki bi morala končati svoje delo do leta 2019, ko bodo nove volitve v Evropski parlament.

B. H.

Pravnik pojasnjuje

Piše: Matija Drmota, univ. dipl. prav.

Veljavnost kolektivnih pogodb

V Uradnem listu je bil avgusta objavljen sklep Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, ki določa razširjeno veljavnost Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo. Zato bomo tokrat predstavili vrste veljavnosti, ki jih imajo kolektivne pogodbe in kakšen je učinek njihove razširjene veljavnosti.

Kolektivne pogodbe imajo krajevno, stvarno in osebno veljavnost. Krajevna veljavnost ne terja posebne obrazložitve – vse kolektivne pogodbe, ki se sklepajo za posamezno panogo oziroma dejavnost, veljajo za območje Republike Slovenije.

Stvarna veljavnost opredeljuje, za katere delodajalce kolektivna pogodba velja in sicer tako, da določi veljavnost za delodajalce, ki opravljajo dejavnost v določeni panogi (npr. v gostinstvu, gradbeništvu itd.). Ker pa so združenja delodajalcev pooblaščenca le za sklepanje kolektivnih pogodb v imenu svojih članov, kolektivna pogodba velja le za tiste delodajalce posamezne panoge, ki so člani združenja delodajalcev, ki je podpisalo kolektivno pogodbo.

Osebna veljavnost kolektivnih pogodb določa, za katere delavce dotična kolektivna pogodba velja. Vse kolektivne pogodbe veljajo za delavce, ki so zaposleni pri delodajalcih, katere določena kolektivna pogodba zavezuje.

Običajno torej kolektivna pogodba velja za delavca, če je njegov delodajalec član združenja delodajalcev, ki je podpisalo to kolektivno pogodbo.

V primeru razširjene veljavnosti se veljavnost določene dela kolektivne pogodbe ali celotne kolektivne pogodbe razširi na vse delodajalce v določeni dejavnosti, ne glede na to, ali so člani podpisnikov te kolektivne pogodbe oz. delodajalskega združenja, ki je kolektivno pogodbo sklenilo. Posledično se tako veljavnost razširi tudi na vse delavce, ki so pri teh delodajalcih zaposleni. Razširjeno veljavnost kolektivne pogodbe določi Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, predlog zanjo pa lahko poda reprezentativni sindikat ali reprezentativno združenje delodajalcev. Predlog za razširitev veljavnosti pa se lahko poda le, če kolektivna pogodba že pokriva polovico vseh delavcev v dejavnosti, za katero se razširitev predlaga.

Kadar kolektivne pogodbe v okviru posamezne panoge pokrivajo več dejavnosti, se razširitev veljavnosti kolektivne pogodbe lahko določi le za nekatere izmed njih (npr. razširjena veljavnost za hotelsko dejavnost pri kolektivni pogodbi za gostinstvo in turizem).

Z uvodoma omenjenim sklepom Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti je bila Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo razširjena na vse delodajalce, ki kot glavno dejavnost opravljajo obrtno dejavnost. S tem torej kolektivna pogodba velja za vse delavce, ki so zaposleni v obrti, pri čemer kolektivna pogodba vsem delavcem, ki so člani Sindikata obrti in podjetništva Slovenije, zagotavlja tudi nekatere dodatne ugodnosti, o katerih smo pisali v prejšnji številki Delavca.

ZDOPS in SOPS z mednarodno konferenco uspešno zaključila projekt DialogueS

S SOCIALNIM DIALOGOM DO REŠITEV

Dobro in učinkovito poklicno izobraževanje in usposabljanje je predpogoj za uspešno delo in poslovanje obrtnikov in samostojnih podjetnikov ter za razvoj obrti in podjetništva na sploh. Zato morajo zanj in za stabilne razmere na trgu dela skrbeti in pri tem tesno sodelovati vsi socialni partnerji. To je ena od misli z ključne mednarodne konference projekta »DialogueS«, ki je konec avgusta potekala v Ljubljani.

ZDOPS in SOPS – partnerja v projektu

Mednarodno konferenco so organizirali predstavniki Združenja delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije (ZDOPS) ter Sindikata obrti in podjetništva Slovenije (SOPS), ki so skupaj izvajali projekt »DialogueS«. Pridružili so se jim tudi predstavniki Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, Ministrstva za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti, Ministrstva za izobraževanje, znanost in šport, Zavoda Republike Slovenije za zaposlovanje ter predstavniki akademske sfere in drugi gosti. Med njimi so bili ugledni gostje in poznavalci obrti in podjetništva iz avstrijske Koroške, Nizozemske in Bavarske v Nemčiji, ki so že med izvedbo projekta »DialogueS« ljubeznivo sprejeli socialne partnerje na področju obrti in podjetništva iz Slovenije ter jim predstavili svoja spoznanja in izkušnje.

Projekt »DialogueS – ZDOPS in SOPS skupaj v socialnem dialogu do predlogov izvedbenih rešitev na področju pogojev dela in zaposlovanja v obrti in podjetništvu« je delno financirala Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada. Projekt so izvedli v okviru Operativnega programa razvoja človeških virov za obdobje 2007-2013, 1. razvoje prioritete: »Spodbujanje podjetništva in prilagodljivosti prednostne usmeritve« in 1.4 prednostne usmeritve: »Pospeševanje razvoja novih zaposlitvenih možnosti«.

Poglobljen in iskren socialni dialog

Mednarodno konferenco je odprl generalni sekretar ZDOPS Igor Antauer, ki je v grobih obrisih predstavil projekt »DialogueS«. Po njegovih besedah je projekt v celoti uspel in prinesel pričakovane rezultate, saj sta ZDOPS in SOPS v zares poglobljenem in iskrenem socialnem dialogu prišla do konkretnih predlogov za rešitev nekaterih odprtih vprašanj na področju

Igor Antauer

čju obrti in podjetništva. Po besedah Antauerja je svetovna finančna in gospodarska kriza najbolj prizadela obrt in podjetništvo, čeprav na prvi pogled tega ni bilo videti. Če denimo v velikem podjetju zmanjšajo število zaposlenih za tri, tega nihče v podjetju in izven njega sko-

Sindikata obrti in podjetništva Slovenije, saj brez njih pri projektu »DialogueS« ne bi šlo. Na koncu je izrazil željo, da bi predloge in rešitve, do katerih so se socialni partnerji dokopali v okviru projekta, čim prej spravili v zakonodajo in druge ustrezne akte in dokumente.

Udeleženci mednarodne konference so z zanimanjem spremljali predstavitev posameznih tem in zaključkov projekta DialogueS.

raj ne opazi. Če je obrtnik ali samostojni podjetnik prisiljen odpustiti enega ali dva delavca, pa to že ogroža njegovo dejavnost. Takšni projekti, kot je projekt »DialogueS«, pomagajo obrtnikom in podjetnikom pri reševanju problemov, ki jih pestijo v teh kriznih časih.

Nato je zbrane pozdravil predsednik ZDOPS Drago Delalut. Poudaril je, da socialni dialog temelji na medsebojnem sodelovanju. Samo s socialnim dialogom je mogoče najti dobre rešitve. Dobre rešitve so namreč samo tiste, ki so dobre tako za delodajalce kot za delavce in obratno. Poleg tega socialni dialog blaži napetosti in konflikte, do katerih med delodajalci in delavci prihaja že po naravi stvari. Po besedah Delaluta je socialni dialog primeren v časih, ko je miza polna, pa tudi za čase, ko je manj polna, da bo zopet polna. Delodajalci in delavci namreč lahko v obrti in podjetništvu samo skupaj premagajo krizo. Takšni projekti, kot je projekt »DialogueS«, pa jim pomagajo, da izmenjajo poglede in razvijejo debato ter uskladijo stališča. Delalut se je posebej zahvalil predstavnikom in članom

Drago Delalut

Kako doseči družbeno kohezijo ob različnosti in pluralizmu?

Nato je udeležence pozdravil generalni sekretar SOPS Martin Muršič. Kot je dejal, se na začetku razmišljanj o vsebinski ustreznosti in pomenu ter vrednosti socialnega dialoga med SOPS in ZDOPS v misli nehote »vrine družbeno refleksija različnih pristopov in razumevanj medsebojnega sodelovanja in delovanja organizacij.«

»Sindikat obrti si je v svoji 64 let bogati zgodovini obstoja in delovanja prizadeval, da bi bila delo in kapital v družbi nekako v uravnoteženem položaju, ki daje dovolj prostora razvoju obrti in podjetništva, hkrati pa tudi socialno in delovno-pravno stabilnost zaposlenim v obrti in podjetništvu. Naša organizacija se ves čas zavzema za širši, delovno-pravni, kulturno-socialni in družbeni dialog, ki išče načine balansiranja med nasprotji ter vneto upošteva dejavnike, ki niso dovolj ustrezno osmišljeni ali upoštevani ter jih je zato potrebno vpletati v stroj socialnega dialoga,« je dejal Muršič. »S tem je omogočen razvoj lastne organizacije in sledenje družbeno-razvojno-podjetniškim tendencam in hkrati potrebam sindikalnega članstva, v dobrih delu pa tudi vseh zaposlenih v obrti in malem podjetništvu. Naša skupna širina in uspešnost delovanja se kaže tudi v uveljavitvi razširjene veljavnosti Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo, ki smo jo pred kratkim objavili v Uradnem listu (Uradni list RS, št. 59/2014).«

Po Muršičevih besedah se sodobna družba in z njo socialni partnerji soočajo z izzivi, kako doseči družbeno kohezijo ob različnosti, torej v pluralizmu. Odgovor tiči v pravi meri oziroma v pravi, zdravorazumski meri zahtev in pričakovanj, ki si jih socialni partnerji v luči vsak svojega poslanstva izmenjujejo. »Za pravo mero socialnega pluralizma in dialoga je potrebno odgovorno in strokovno delo ter iskreno prizadevanje, navsezadnje tudi zaupanje in korektni odnosi med delodajalskimi in sindikalnimi organizacijami.«

»Naša različna poslanstva mnogi razumejo kot nekakšno stalno potrebo po konfliktnosti, vendar se oboji, tako v SOPS kot v ZDOPS že dolgo zavedamo in vemo, da gre pri socialnem dialogu za bogato dodano vrednost, kjer je zgolj potrebno najti konsenz v čem smo si edini in v čem različni. K temu zagotovo pripomore obojestransko zavedanje, da dialog ni enostranska beseda, temveč so potrebna pogajanja, medsebojna usklajevanja, korektnost in na koncu kompromis možnega,« je poudaril Muršič.

Skupni projekt »DialogueS« je, kot pravi Muršič, pomen besedne zveze socialni dialog le še nadgradil. »Besedi dialog in »DialogueS« imata nekako skupen koren, ki ne predstavlja zgolj gole komunikacije med socialnima partnerjema, niti samo kompetentnosti sporazumevanja znotraj različnih organizacijskih stališč in še manj, da bi šlo za dialog, preoblečen v monolog, gre za veliko več, gre za sistematično preobrazbo neustreznih družbenih navad in razvad, ki v različnih pojavnih oblikah ovirajo poklicno-delavski in poslovodsko-podjetniški potencial v družbi. K temu, če smo popolnoma iskreni, ni prispeval samo skupni projekt DialogueS, temveč odgovorno ravnanje vodstev naših organizacij v preteklosti, pa tudi leta in desetletja trdega dela in predanosti.«

Kot je dejal Muršič, to dokazuje skupek realiziranih aktivnosti, ki so jih partnerji v sklopu projekta izvršili skupaj in posamezno. Veliko projektnih aktivnosti je že obrodilo sadove, tako da so rezultati vidni že danes. Nekateri ideje, ki so se utrnile v času trajanja projekta in na mnogih skupnih sestankih, pa je še takšnih, da dozorevajo in bodo priložnost za nadgradnjo in prenos v prakso dobile v prihodnje.

Obrtno-podjetniška-razvojna koalicija prinaša novo dodano vrednost

Muršič je nato omenil nekaj aktivnosti, katerih nosilec je bil v okviru projekta »DialogueS« SOPS. »Projektnim aktivnostim smo lani jeseni v Izoli namenili 31. tradicionalni strokovni posvet delavcev v obrti in podjetništvu imenovan Žužkovi dnevi, na katerem je sodelovalo 55 udeležencev. Na posvetu smo se dotaknili vprašanj v zvezi s fleksibilnimi oblikami zaposlovanja ter z mediacijo in arbitražo. Seznanili smo se tudi s vprašanji razvoja aktivnih politik trga dela, s poudarkom na malih delodajalcih. Letos smo izvedli tudi pet območnih usposa-

bljan delavcev na temo alternativnega reševanja sporov (ARS), na katerih je bilo več kot 120 ljudi. Organizirali smo posvet na temo o medgeneracijskem sodelovanju, kjer so več kot 80 udeležencem različnih generacij iz različnih delov Slovenije približali pomen nujnosti izkoristka potenciala in socialnega kapitala sleherne generacije. Prav tako smo se udeležili študijskih obiskov v okviru projekta »DialogueS« v Avstriji, Nemčiji in na Nizozemskem,« je dejal Muršič.

Po njegovih besedah je leto dni trajajoči projekt hitro minil, saj so partnerji vanj vložili veliko dela. SOPS je mobiliziral svoje sindikalne zaupnike, sekretarje območnih odborov SOPS na terenu in svoje strokovne sodelavce, vodstvo SOPS pa je bilo nenehno v stiku s članstvom. Skratka, ves čas za projekt je SOPS do potankosti delovno izkoristil. Skupne in posamične rezultate aktivnosti je SOPS sproti objavljval v svojem glasilu Delavec v obrti in podjetništvu, še podrobneje pa na svoji spletni strani.

»Če bi govorili na simbolni ravni, bi naš socialni dialog lahko primerjali z mozaikom, kjer posamezni deli ohranjajo partikularnost, vendar skupaj, konec koncev, delujemo kot povezana celota, kot nekakšna obrtno-podjetniško-razvojna koalicija in prinašamo veliko dodano vrednost v naš slovenski prostor,« je na koncu poudaril Muršič.

Za ustrezno poslovno okolje

Predsednik Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije Branko Meh je izrazil veselje, da se socialni dialog na področju obrti in podjetništva dobro razvoja.

Branko Meh

Dejal je, da delodajalci niso izkoriščevalci, temveč da si želijo dobro plačane in zadovoljne delavce, za kar potrebujeta obrt in podjetništvo ustrezno poslovno okolje. Bolj kot bosta obrt in podjetništvo cvetela, bolj bo naša država socialna. To pa lahko dosežejo socialni partnerji samo skupaj.

Probleme je mogoče reševati z dialogom, ne z monologi

Udeležence mednarodne konference je pozdravil tudi direktor Urada za izvajanje kohezijske politike na Ministrstvu za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Zoran Kotolenko. Spomnil je, da so socialni dialog poznali že v stari Grčiji, svojo veljavo pa ima tudi v današnjem času. Zato ministrstvo podpira vse takšne projekte, ki krepijo socialni dialog in socialne partnerje spodbujajo k temu, da se poslušajo in izmenjujejo argumente, saj se z monologi ne da rešiti noben problem. »Pomembno je, da se resnično naučimo poslušati in pogovarjati,« je dejal Kotolenko, ki je spregovoril tudi o finančni in gospodarski krizi, ki je zajela svet leta 2008. Po njegovih besedah smo v Sloveniji takrat sprejeli protikrizne ukrepe, ki so primerljivi z ukrepi v drugih državah Evropske unije. Kljub temu je kriza močno prizadela slovensko go-

Zoran Kotolenko

spodarstvo, saj je Slovenija v treh letih izgubila blizu 80 tisoč delovnih mest, število brezposelnih pa se je povzpelo na 120 tisoč. Trenutno so pri nas specifične razmere, saj imamo v Sloveniji samo še okoli 250 velikih in srednje velikih podjetij in 150 tisoč malih gospodarskih subjektov, ki jim je treba pomagati na poti razvoja.

Kotolenko je dejal tudi, da že pozna priporočila izvajalcev projekta »DialogueS«, ki jih na ministrstvu praktično že upoštevajo. Svoj pozdravni nagovor je končal optimistično, saj je poudaril, da so trendi v gospodarstvu letos ugodni, zaposlovanje delavcev pa zopet postopoma raste. Tudi ukrepi za zaposlovanje mladih so začeli dajati dobre rezultate.

Sodelovanje med svetom izobraževanja in svetom dela

Zbrane je pozdravil tudi vodja sektorja za višje šolstvo in izobraževanje odraslih na ministrstvu za izobraževanje, znanost in šport Boštjan Rozman Zgonc. Dejal je, da se odpirajo nove možnosti za izobraževanje in usposabljanje, ki jih ni mogoče v celoti izkoristiti v ozkem krogu izobraževanja, temveč samo v dialogu s podjetniki in socialnimi partnerji.

Boštjan Rozman Zgonc

Zgonc je udeležencem konference celovito predstavil doseganje napore ministrstva za izobraževanje, znanost in šport na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja, ki niso bili mali. Nov izziv predstavlja uvedba vajeništva. Sodoben koncept vajeništva v naših razmerah pa je po besedah Zgonca mogoče razviti in uresničiti samo v sodelovanju med svetom izobraževanja in svetom dela.

Fleksibilnost je težko meriti

V strokovnem delu konference je prva nastopila strokovnjakinja za področje trga dela dr. Alenka Kajzer, ki je predstavila temo »Stanje na področju fleksibilnosti trga dela v Sloveniji po uveljavitvi Zakona o delovnih razmerjih in spremembah Zakona o urejanju trga dela.« Spregovorila je o zunanji fleksibilnosti trga dela, ki zajema numerično fleksibilnost, ki izraža prilagajanje zaposlenosti, in notranjo fleksibilnost, ki izraža opravljene delovne ure. Zunanja in notranja fleksibilnost sledita spremembam povpraševanja na trgu blaga. Pojem fleksibilnosti zajema tudi fleksibilnost stroškov dela in mobilnost delovne sile.

Fleksibilnost je težko meriti, saj ni enotnega in celovitega merila. Po parcialnih merilih pa je Slovenija na lestvici držav po deležu delnih zaposlitev (krajših od 36 ur tedensko) nekje na sredini, po deležu začasnih zaposlitev pa

bolj pri vrhu. Po deležu začasno zaposlenih med mladimi pa je Slovenija najbolj fleksibilna v Evropi, saj je začasno zaposlenih več kot 75 odstotkov vseh zaposlenih mladih ljudi.

Po besedah Kajzerjeve je poslabšanje gospodarskih razmer v obdobju od 2008 do 2013 povzročilo zmanjšanje zaposlenosti v Sloveniji za 9,7 odstotka (v gradbeništvu 38,3 odstotka). Število delovno aktivnih v obrti pa se je od 2008 do 2012 zmanjšalo za 15,7 odstotka (lastnikov je bilo manj za 5 odstotkov, pri njih zaposlenih delavcev pa za 20 odstotkov). Očitno je bil delež gradbeništvu v obrti in podjetništvu večji kot v gospodarstvu nasploh, pa tudi število zaposlenih za določen čas je bilo večje.

Kot je dejala Kajzerjeva se učinki lanskim sprememb v regulaciji trga dela na fleksibilnost še niso povsem pokazali, čeprav so vzpostavljeni pogoji za večjo fleksibilnost zaradi manjšega varovanja zaposlitev. Za povečanje fleksibilnosti bi bilo smiselno v okviru aktivne politike zaposlovanja razviti »job rotation« in »job sharing«. Za napovedovanje kratkoročnih potreb po kadrih je nujno večje sodelovanje delodajalcev. Za napovedovanje potreb po kadrih na srednji in daljši rok pa bi bilo smiselno razviti modelska orodja.

Pisarne za delodajalce

Direktorica oziroma vodja področja na Zavodu Republike Slovenije za zaposlovanje Barbara Vrtačnik je udeležencem predstavila načrte zavoda v zvezi z razvojem pisarn za delodajalce. Po njenih besedah so imeli na zavodu pred leti slabo strategijo na področju

dela z delodajalci, zato so se delodajalci dnevno pritoževali nad napotnimi delavci, češ da niso dovolj motivirani. Tudi svetovalci so bili premalo usposobljeni, da bi prepoznali potrebe delodajalcev. Nasploh so se na zavodu premalo zavedali, da

Barbara Vrtačnik

so delodajalci ključni partner zavoda za zaposlovanje. Zaradi vsega navedenega so na zavodu pred časom za 180 stopinj spremenili strategijo dela z delodajalci in naredili korak naprej v pravi smeri. Začeli so uvajati proaktiven pristop v delu z delodajalci: za delodajalce vse storitve zagotavljajo na enem mestu, delodajalci lahko prosto delovno mesto oddajo po telefonu, svetovalce zaposlitve usposabljaajo za marketinški pristop k delu z delodajalci, poleg tega pa so posodobili aplikativne podpore namenjene delu z delodajalci.

Kot je dejala Vrtačnikova je zavodu pri tem preboju veliko pomagalo sodelovanje v projektu »DialogueS«, saj so razvili izredno dobro

sodelovanje z delodajalci in sindikatom na področju obrti in podjetništva. Vrtačnikova je še posebej pohvalila sodelovanje s Sindikatom obrti in podjetništva Slovenije, češ da tako proaktivnega sindikata še ni srečala. V okviru projekta je zavod sodeloval pri iskanju skupnih rešitev za probleme na trgu dela, sodeloval je pri izmenjavi dobrih praks, razvijal učinkovitost storitev ter promoviral sodelovanje z delodajalci in svoje pisarne za delodajalce. V tem pogledu je bil zlasti uspešen posvet s sekretarji območnih obrtno-podjetniških zbornic v Radencih.

Vrtačnikova je predstavila tudi strateške cilje zavoda za zaposlovanje do leta 2020. Med drugim nameravajo do takrat povečati število delodajalcev, ki sodelujejo z zavodom, skrajšati čas postopkov pri zaposlovanju brezposelnih, povečati delež svetovalcev, ki delajo z delodajalci na 30 odstotkov ter vzpostaviti sodelovanje z delodajalci pri zagotavljanju delovne sile za deficitarne poklice.

Bogate izkušnje iz avstrijske Koroške

Na konferenci je sodeloval tudi namestnik vodje regionalne izpostave AMS Kärnten (Zavod za zaposlovanje na avstrijskem Koroškem) Hans Rehsmann, ki je predstavil ukrepe aktivne politike zaposlovanja v Avstriji, zlasti tiste, ki so namenjene malim delodajalcem. V Avstriji se je politika zavodov za zaposlovanje temeljito spremenila leta 1994, ko so se osredotočili na pomoč delodajalcem. Po zakonu mora zavod nuditi podjetjem strokovno podporo in pomoč pri kadrovanju. Zato zavod svoje zaposlene usposablja za sodelovanje z delodajalci. Zaradi spremenjene politike se je povečalo tudi zadovoljstvo podjetnikov in brezposelnih oseb z delom zavoda. Ankete, ki jih izvajajo vsako četrletje, kažejo, da je z delom zavoda na avstrijskem Koroškem zadovoljnih kar 74 odstotkov delodajalcev. To niti ni čudno, saj jim zavod v povprečju v 14 dneh zagotovi ustreznega delavca, če objavijo prosto delovno mesto.

Zavod za zaposlovanje na avstrijskem Koroškem razpolaga letno z okoli 78 milijoni evrov. Okoli 70 milijonov evro dobi od zveznega zavoda oziroma od države, nekaj več kot osem milijonov evrov pa mu zagotovi deželna vlada. Kar 60 odstotkov vseh sredstev namenijo za izobraževanje in usposabljanje brezposelnih, 32 odstotkov za subvencije delodajalcem in 8 odstotkov za svetovalne storitve. Posebno pozornost posvečajo subvencijam, ki jih dajejo delodajalcem za usposabljanje vajencev. Nasploh izobražujejo delavce za konkretne poklice, ki jih na trgu dela primanjkuje. Bistveno pa je, da je zavod osredotočen na delodajalce in da si prizadeva njihov krog razširiti z marketinškimi prijemi. Zato praviloma z enim podjetjem sodeluje ena oseba iz zavoda, tako da pride do čim bolj pristnih

Hans Rehsmann

stikov in do dobrega medsebojnega poznavanja.

Na Nizozemskem socialni partnerji zgledno sodelujejo

Nizozemski »polder model« podpore majhnim in srednje velikim podjetjem je predstavil dr. Ben Hövels, raziskovalec in svetovalec na področju poklicnega izobraževanja in trga dela na Centru za poklicno izobraževanje in trg dela na Nizozemskem. Povedal je, da ima model korenine v zgodovini, ko je Nizozemce ogrožala voda. Zato so s skupnimi močmi, ne glede na vse različnosti, gradili nasipe in izsuševali zemljo oziroma polderje. Takrat so spoznali, kako pomembno je sodelovanje ne glede na medsebojne razlike, kar se je globoko zasidralo v kulturni zavesti ljudi in v socialni klimi v družbi. Glede na to so leta 1982 socialni partnerji sklenili sporazum, s katerim so si začeli skupno prizadevati za več delovnih mest in povišanje plač. Leta 1995 so ga nadgradili z zakonom o poklicnem izobraževanju, na osnovi katerega so oblikovali 50 regionalnih izobraževalnih centrov, v katerih so združene šole, ki so tesno povezane s socialnimi partnerji in gospodarstvom. Na Nizozemskem, podobno kot drugje v

dr. Ben Hövels

Evropi, primanjkuje tehnično in naravoslovno usposobljenih in izobraženih kadrov, zato z ukrepi še posebej podpirajo tovrstno izobraževanje in inovativnost delavcev v devetih poglavitnih sektorjih.

Na Nizozemskem imajo tudi 140 skladov, ki podpirajo izobraževalne institucije. Gre za tako imenovane »O&O« sklade, ki so oblikovani za posamezne panoge, vanje pa plačujejo prispevke podjetja. Plačevanje prispevkov v sklade je obvezno, z njimi pa upravljajo socialni partnerji sporazumno. Posebej spodbujajo tudi povezovanje velikih in malih podjetij na ravni regij, preko katerega se pretaka znanje. Tako nastaja nekakšna »pajkova mreža« izobraževalnih institucij in skladov, preko katere socialni partnerji močno vplivajo na izobraževanje za potrebe podjetij.

V Nemčiji so za poklicno izobraževanje najbolj odgovorna podjetja

Kot je povedal dr. Josef Amann, direktor oddelka za poklicno izobraževanje pri Gospodarski zbornici Münchna in Zgornje Bavarske, imajo izobraževalne sklade tudi v Nemčiji. Amann je sicer predstavil razvoj poklicnega izobraževanja in usposabljanja v Nemčiji. Dejal je, da imajo na področju poklicnega izobraževanja in usposabljanja najbolj pomembno vlogo podjetja oziroma socialni partnerji na podjetniški ravni. Sindikati podjetij skupaj z vodstvi podjetij definirajo vsebino izobraževanja, saj podjetja že od leta 1820 izobražujejo delavce za poklice za potrebe celotne panoge. Izobraževanje izvajajo podjetja v sodelovanju s šolskimi institucijami, za eksterno preverjanje znanja pa skrbi država. Za rezultate izobraževanja pa so odgovorna podjetja.

Pomembno vlogo ima tudi gospodarska zbornica, ki skrbi, da poklicno izobraževanje nemoteno poteka in da so kriteriji za pridobitev poklicne izobrazbe ustrezno formalizirani.

Stroške izobraževanja pokrivajo vsa podjetja, ne glede na to, koliko delavcev izobražujejo. Spričevala, ki jih izdaja zbornica, pa veljajo v celotni panogi, saj jim delodajalci zaupajo.

Sistem poklicnega izobraževanja znotraj vsake zbornice usmerja odbor, v katerem so predstavniki vseh socialnih partnerjev. Odbori veliko pozornosti posvečajo informiranju in motiviranju mladih za poklicno izobraževanje, saj se interes zanj med mladimi iz leta v leto zmanjšuje.

V Nemčiji bo po nekaterih izračunih v naslednjih letih tako primanjkovalo okoli 178 tisoč delavcev s poklicno izobrazbo in samo 7 tisoč intelektualcev. V poklicno izobraževanje, s katerim lahko v Nemčiji dosežejo delavci šesto stopnjo izobrazbe, si prizadevajo pritegniti tudi nekdanje študente, ki niso končali študija.

dr. Josef Amann

Zaradi posameznih ekscesov v preteklosti ukinili vse sklade

V razpravi je Delalut spomnil, da smo tudi pri nas imeli sklade za izobraževanje delavcev pri samostojnih podjetnikih, ki so jih pred časom žal ukinili, kar je označil za napako. Antauer pa je dodal, da se pri nas večkrat zgodi, da zaradi posameznih ekscesov uničimo vse. Po njegovih besedah so tudi sklade za izobraževanje delavcev pri samostojnih podjetnikih ukinili zaradi posameznih ekscesov, čeprav so bili skladi sicer dobro zamišljeni in koristni.

Pomembne so metodologije za projekcijo potreb trga dela

Strokovnjak za razvoj in implementacijo poklicnega izobraževanja Janez Dekleva iz Združenja za razvoj znanja je predstavil metodologijo oziroma orodje za projekcijo potreb trga dela ter za zagotavljanje pogojev za prenos znanja na primeru avto serviserjev.

Janez Dekleva

Koristni predlogi izvedbenih rešitev

Na koncu so udeleženci konference sprejeli predloge izvedbenih rešitev na področju pogojev dela in zaposlovanja v obrti in podjetništvu. Predloge in ideje za izvedbene rešitve, ki so jih obravnavali v strokovni skupini, so tekom projekta pridobivali tudi s strani članstva ZDOPS in SOPS. »Tekom projekta smo s spoznavanjem tujih praks, tako dobrih kot manj dobrih, ki smo jih spoznali na strokovnih obiskih, kjer smo obiskali delodajalske organizacije, obrtne zbornice, sindikate, zavode za zaposlovanje, izobraževalne institucije, dobili tudi vpogled v drugačne prakse in ureditve ter na tej podlagi pripravili skupne predloge izvedbenih rešitev,« so zapisali v dokumentu.

Predlogi se nanašajo v glavnem na devet področij: razvoj aktivnih politik trga dela; projekcija potreb v okviru trga dela; nove zaposlitvene možnosti; izboljšanje delovnega okolja; povečanje fleksibilnosti in konkurenčnosti podjetij in njihovih zaposlenih ter spodbujanje regijske in sektorske mobilnosti; motiviranje in aktivacija človeških virov za iskanje in prepoznavanje podjetniških potencialov; usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja; organizacija dela in izboljšanje razmer za zdravje in varstvo pri delu in delo na domu; medgeneracijsko sodelovanje na delovnem mestu.

Tomaz Kšela

Razširjena veljavnost KP za obrt in podjetništvo

USPEH SOCIALNIH PARTNERJEV

Sindikati obrti in podjetništva Slovenije (SOPS), Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov (ZDOPS) in Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije (OZS) so 22. julija zabeležili pomemben uspeh: ministrica za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti Anja Kopač Mrak je na ta dan izdala sklep o splošni veljavnosti Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo Slovenije. Sklep je bil objavljen v Uradnem listu Republike Slovenije št. 59/2014, z dne 1.8.2014.

Kolektivna pogodba za obrt in podjetništvo sedaj velja za vse delodajalce, ki kot glavno dejavnost opravljajo skladno z zako-

nom obrtno dejavnost po veljavnih predpisih. Generalni sekretar SOPS Martin Muršič je ob izdaji sklepa poudaril, da so se z razširitvijo veljavnosti Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo uresničila dolgotrajna prizadevanja sindikata, zato je razumljivo, da so tako organi kot člani SOPS odločitev ministrice sprejeli z velikim zadovoljstvom.

Zakon o kolektivnih pogodbah določa, da če kolektivno pogodbo za eno ali več dejavnosti sklene en ali več reprezentativnih sindikatov in eno ali več reprezentativnih združenj delodajalcev, lahko ena od strank predlaga razširitev kolektivne pogodbe na vse

delodajalce v dejavnosti, za katere je sklenjena kolektivna pogodba. Minister ugotovi razširjeno veljavnost celotne ali dela kolektivne pogodbe, če jo je sklenil en ali več reprezentativnih sindikatov in eno ali več reprezentativnih združenj delodajalcev, katerega člani zaposlujejo več kot polovico delavcev pri delodajalcih, za katere se predlaga razširitev veljavne kolektivne pogodbe. Minister je pri odločitvi o razširjeni veljavnosti celotne ali dela kolektivne pogodbe vezan na predlog predlagatelja.

Kolektivno pogodbo za obrt in podjetništvo sta 24. oktobra lani podpisala ZDOPS in SOPS, letos 31. januarja pa je naknadno k njej pristopila še OZS, ki lani še ni imela prostovoljnega članstva in potemtakem ni mogla biti sopolpisnica kolektivne pogodbe.

Po podatkih Obrtnega registra, ki ga vodi OZS, je razvidno, da obrtno dejavnost v Sloveniji opravlja 20.733 delodajalcev, ki skupaj zaposlujejo 128.898 delavcev. Iz registra članov OZS pa izhaja, da člani zbornice zaposlujejo 86.910 delavcev. Ker se člani OZS in ZDOPS prekrivajo, so upoštevali samo članstvo v OZS. Podatke o zaposlenih iz Obrtnega registra so na ministrstvu pridobili iz Zavoda za zdravstveno zavarovanje Slovenije 1. junija letos, podatke o članih OZS pa iz njenega registra članstva 3. julija letos. Na osnovi vsega omenjenega je ministrica ugotovila razširjeno veljavnost Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo ter o tem izdala sklep.

T. K.

Kolektivno pogodbo za obrt in podjetništvo sta oktobra lani podpisala ZDOPS in SOPS, konec januarja letos pa je k njej pristopila še OZS.

Kaj prinaša koalicijska pogodba SMC, DeSUS-a in SD?

NAČELA, NALOGE IN ZAVEZE

Stranka Mira Cerarja - SMC, Demokratična stranka upokojencev Slovenije - DeSUS in Socialni demokrati - SD so sklenili Koalicijski sporazum o sodelovanju v vladi Republike Slovenije za mandatno obdobje 2014-2018.

V koalicijskem sporazumu, ki obsega 72 gosto tipkanih strani, so koalicijski partnerji najprej opredelili temeljna izhodišča in vrednotna načela delovanja vlade.

Temeljne vrednote nove vladajoče koalicije

Koalicijski partnerji so se zavezali, da bodo Slovenijo vrnili na zemljevid naprednih demokracij skozi:

- dosledno spoštovanje načel pravne države kot pogoj za normalizacijo razmer, predvidljivo in enostavno poslovno okolje za razvoj uspešnega in družbeno odgovornega gospodarstva;
- okolje za razvoj profesionalnih potencialov javnih uslužbencev in kakovostnih javnih storitev;
- odprt dialog s civilno družbo za odpravo anomalij v sistemu skozi vzajemno sodelovanje aktivnih državljanov;
- zdravo, inovativno, kompetentno in socialno podprto družbo za kakovostno življenje vseh ljudi v njej.

Kaj piše v koalicijskem sporazumu o posameznih temeljnih vrednotah?

Pravna država. Izhodišče uspešnega družbenega in gospodarskega razvoja je obstoj pravne države. Pri tem bodo ključni poudarki namenjeni zagotavljanju potrebne systemske podpore za izvajanje in prečiščenje zakonodaje, odločen boj proti korupciji in trajen mandat sodnikov s poskusno dobo. Pri tem bodo vzpostavili ničelno toleranco do korupcije znotraj pravosodja in sprejem ukrepov za omejevanje korupcijskih tveganj v pravosodju. (etični kodeksi), aktivno odpravljanje sodnih zaostankov in oblikovanje preglednih kriterijev za izbiro in ocenjevanje oziroma napredovanje sodnikov, podpis zaveze na zakonodajni in operativni ravni, da se organom odkrivanja, pregona in sojenja omogoči še bolj tvorno sodelovanje ter najučinkovitejše izvajanje njihovih nalog, predvsem glede najhujših oblik gospodarsko finančnega kriminala, ter konstruktivna vključitev vseh deležnikov v pripravo posamezne področne zakonodaje, z namenom zaježitve prenatragljenih zakonodajnih reform.

Predvidljivo in enostavno poslovno okolje. Poenostavljeni postopki, predvidljivi pogoji poslovanja v planskem obdobju in učinkoviti administrativni procesi so izjemno pomemben pogoj za razvoj uspešnega in družbeno odgovornega gospodarstva. Zato bodo prioritetni poudarki usmerjeni v poenostavitev postopkov za pridobivanje finančnih sredstev, dovoljenj, informacij, v strog nadzor nad plačevanjem prispevkov in davkov (država - dober plačnik), v ohranitev nadzora nad strateško infrastrukturo (nadzorovana privatizacija) in njeno odgovorno upravljanje ter v učinkovito črpanje razvojnih sredstev. Pri tem bodo na čim več mestih v državnem sistemu vzpostavljali VEM točke za podporo učinkovitega delovanja poslovnega okolja, vzpostavili projektno financiranje razvojnih področij, zagotovili prerazporeditev okolju škodljivih subvencij v razvojne

projekte pametne specializacije in postopno razbremenitev dobrega (delo, kapital) v okviru zelene proračunske reforme.

Okolje za razvoj profesionalnih potencialov javnih uslužbencev in kakovostnih javnih storitev. Potrebno je postaviti jasne cilje in kriterije uspešnosti (za razumevanje dobro opravljenega dela), zagotoviti optimizacijo postopkov s poudarkom na preglednosti (transparentnosti), zagotoviti prenos odgovornosti in pristojnosti na nosilce vsebin, zagotoviti izvajanje standardov kakovosti in procesnega načina dela v javnem sektorju in omogočiti prenos težišča odločanja v javnih zavodih na stran uporabnikov in plačnikov storitev. Pri tem bo pomembno, da pride do vzpostavitve formalne zavezanosti nosilcev javnih funkcij načelom zakonitosti, etičnosti, strokovnosti in transparentnosti.

Predsedujoči SMC, DeSUS in SD Miro Cerar, Karl Erjavec in Dejan Židan so 8. septembra podpisali Koalicijski sporazum o sodelovanju v vladi za mandatno obdobje 2014-2018.

Okolje za razvoj profesionalnih potencialov javnih uslužbencev in kakovostnih javnih storitev. Potrebno je postaviti jasne cilje in kriterije uspešnosti (za razumevanje dobro opravljenega dela), zagotoviti optimizacijo postopkov s poudarkom na preglednosti (transparentnosti), zagotoviti prenos odgovornosti in pristojnosti na nosilce vsebin, zagotoviti izvajanje standardov kakovosti in procesnega načina dela v javnem sektorju in omogočiti prenos težišča odločanja v javnih zavodih na stran uporabnikov in plačnikov storitev. Pri tem bo pomembno, da pride do vzpostavitve formalne zavezanosti nosilcev javnih funkcij načelom zakonitosti, etičnosti, strokovnosti in transparentnosti.

Ustvarjalna, zdrava, inovativna, kompetentna in socialno podprta družba za kakovostno življenje vseh ljudi v njej. V podporo tej viziji želijo podpreti elektronske skupnosti za razvoj odnosov med državo in državljanji (MD - moja država), živa, trajnostno lokalno mrežo za odprt dialog, kjer se izmenjujejo mnenja in pobude in preverjajo učinki ukrepov, podjetniško in inovacijsko infrastrukturo, zagotoviti jasno vizijo razvoja, vzpostaviti sistem vrednot in celosten pristop k imple-

mentaciji strategije na nivoju države. Za razvoj naštetih odnosov in procesov bodo sistematično in celovito uporabljali področno opredeljena orodja in sisteme:

Prioritete nove vlade

Koalicijski sporazum navaja tudi določene prioritete. Kot osrednje prioritete politične vsebine nadaljnega razvoja je v izpostavljenih okvirih potrebno zasledovati naslednje:

- krepitev politike medgeneracijske solidarnosti;
- programsko financiranje države (z izjemo socialne politike);
- učinkovito in transparentno upravljanje z državnim premoženjem ter strateško premišljena privatizacija;
- učinkovito črpanje sredstev EU za razvojni potencial države in državljanov;
- optimizacija dela javnega sektorja in javne

uprave preko podprtega kariernega napredovanja zaposlenih ter procesnih ukrepov (VEM - vse na enem mestu);

- dvig učinkovitosti države pri pobiranju davkov in plačevanju obveznosti;
- učinkovitost in neodvisnost sodne veje oblasti;
- konsolidacija javnih financ;
- razdolžitev in zagon gospodarstva;
- črpanje finančne podpore in koriščenje tehnične podpore/svetovanja mednarodnih finančnih in razvojnih institucij;
- racionalizacija in posodobitev finančnega sistema z namenom učinkovitejšega financiranja razvoja gospodarstva;
- zdravstvena reforma skozi pripravo novega predloga Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju;
- boj zoper gospodarski kriminal in korupcijo;
- dvig kvalitete celotne javne izobraževalne vertikalne ob ohranjanju brezplačnosti javnega izobraževanja;
- omogočanje razvoja ekonomske demokracije in sodobnih podjetniških modelov.

Devet poglavij koalicijske pogodbe

Koalicijski sporazum ima več poglavij: temeljna izhodišča in vrednotna načela delovanja vlade; programske vizije in izhodišča; fiskalni okvir

za mandatno obdobje 2014–2018; programski del koalicijskega sporazuma; vladna projektna pisarna; uvodne določbe koalicijskega sporazuma; organiziranost in delovanje vlade; protokol o sodelovanju v koaliciji in končne določbe.

Fiskalni okvir za politiko nove vlade

V koalicijski pogodbi so partnerji postavili tudi fiskalni okvir za mandatno obdobje 2014–2018. Slovenija je namreč od 2. decembra 2009 formalno v postopku presežnega primanjkljaja, zato mora v okviru t.i. Evropskega semestra redno pripravljati Program stabilnosti in Nacionalni reformni program. Slednja sta podlaga za pripravo in izvajanje ukrepov ekonomske politike za doseganje gospodarskih in javnofinančnih ciljev države. V tem pogledu se bodo koalicijski partnerji zavzemali za spoštovanje fiskalnih usmeritev in prioritete, ki so določene na ravni EU in bodo usklajene na podlagi omenjenih srednjeročnih dokumentov Slovenije. Vse programske prioritete in ukrepi nadaljnjega razvoja Slovenije, zastavljeni v tej koalicijski pogodbi, morajo biti prilagojeni postavljenemu fiskalnemu okvirju. Pri tem bodo upoštewane specifične (domače in mednarodne) okoliščine in posebnosti slovenskega gospodarstva in družbe, tako da bo izboljšanje makroekonomskih (in še posebej fiskalnih) neravnotežij vzpostavilo razmere za ponovno doseganje gospodarske rasti in ustvarjanje delovnih mest. Koalicija bo imela v mandatnem obdobju tri glavne cilje fiskalne politike: (1) Odprava čezmernega primanjkljaja na vzdržan način; (2) Postopno zniževanje strukturnega primanjkljaja sektorja država in programsko načrtovanje; (3) Dolgoročna vzdržnost javnih financ.

V programskem delu koalicijske pogodbe, v katerem so programska področja nanizana po abecednem redu, so koalicijski partnerji veliko pozornosti posvetili tudi bankam in zavarovalnicam ter gospodarstvu.

Za stabilen bančno finančni sistem

Koalicijski partnerji se bodo zavzemali za stabilen bančno-finančni sistem, ki bo podpiral razvojno financiranje in prestrukturiranje gospodarstva, kar bo posledično podpiralo krepitev konkurenčnosti gospodarstva in prizadevanja za ohranitev in odpiranje novih delovnih mest. Sanacija bančnega sistema mora potekati v bodoče predvsem skozi sanacijo gospodarstva in z aktivnim pristopom znotraj samih bank. Za hitrejšo in zlasti učinkovitejšo prestrukturiranje in razdolževanje podjetij bo potrebna aktivnejša vloga slabe banke (DUTB), SID banke in komercialnih bank. SID banka bo imela aktivnejšo vlogo pri izvornem financiranju slovenskega gospodarstva in pri zavarovanju izvoznih tveganj ter pri financiranju rasti in razvoja gospodarstva, upošteva dobre prakse drugih razvojnih bank in agencij. Potrebno bo zagotoviti učinkovitejšo in bolj transparentno upravljanje s premoženjem, prenesenim na slabo banko (DUTB) v korist državnega proračuna in državljanov. Cilj je izboljšati korporativno upravljanje in vzpostaviti učinkovitejši nadzor. DUTB bo ostala v 100 odstotni državni lasti do izpolnitve pooblastil, za izvedbo katerih je bila ustanovljena. Koalicijske partnerice bomo povrnile zaupanje v nosilce nadzornih funkcij in izvajalce javnih pooblastil v finančnem sistemu.

Ukrepi: vse na enem mestu (VEM); nadzor in povezovanje nadzornih institucij; preiskava bančne luknje in opredelitev odgovornosti; inovativni finančni instrumenti; bančna sanacija in aktivni pristop bank pri reševanju slabih terjatev; učinkovitejšo financiranje rasti in razvoja gospodarstva; nadzorovana (strateško preiščljena) privatizacija državnih bank.

Za uspešno in družbeno odgovorno gospodarstvo

Na področju gospodarstva se v koaliciji zavzemajo za uspešno in družbeno odgovorno gospodarstvo, saj brez slednjega ni razvojnega napredka in večje blaginje ljudi. V koaliciji želijo zmanjšati administrativne ovire na vseh področjih, da bi oblikovali prijazno, predvidljivo in stabilno poslovno okolje za vse poslovne subjekte. V skladu s tem bodo skozi VEM (vse na enem mestu) točke poenostavili birokratske postopke, da bodo lahko podjetja opravila določena administrativna opravila na enem mestu. Zavzemali se bodo za nadzorovano (strateško preiščljeno) privatizacijo podjetij v državni lasti, dvig kvalitete korporativnega upravljanja in individualno odgovornost za takšno upravljanje v državnih podjetjih. Skozi strategijo pametne specializacije bodo spodbujali povezovanje gospodarstva v domače verige vrednosti ter njihovo vključevanje v visoke pozicije v mednarodnih verigah vrednosti, kar bo omogočalo ustvarjanje višje dodane vrednosti in krepitev mednarodne konkurenčnosti. Zelena proračunska (davčna) reforma bo postala ena izmed dol-

goročnih usmeritev in temeljnih spodbud za hitrejšo strukturno preobrazbo gospodarstva ter njegov trajnostni razvoj. Skozi postopno ukinitvev okolju škodljivih subvencij bodo ustvarili razmere za postopno znižanje obremenitve dela in večjo stroškovno konkurenčnost slovenskega gospodarstva. Želijo intenzivirati sistemsko razdolževanje podjetniškega sektorja, kar je osnovni pogoj za okrevanje gospodarstva. Krepiati nameravajo socialno partnerstvo, združništvo in druge oblike kooperativ. Skozi vzpostavitev nacionalne tehnološke platforme želijo spodbuditi izmenjavo dosežkov, dognanj in znanja med vlado, raziskovalci in gospodarstvom na strateški ravni. Zavedajo se velikega gospodarskega pomena določenih panog v okviru gospodarstva, ki poleg ustvarjanja dodane vrednosti skrbijo tudi za promocijo naše države in uveljavljene Slovenije kot privlačne dežele. Zato bodo še posebej spodbujali turizem in temu podobne dejavnosti.

Ukrepi: plačilna disciplina in boj proti sivi ekonomiji; vse na enem mestu (VEM); nadzorovana (strateško preiščljena) privatizacija; izboljšanje učinkovitosti in transparentnosti upravljanja z državnim premoženjem; strategija pametne specializacije; ukrepi za spodbujanje izvoza in mednarodne konkurenčnosti Slovenije; strukturna preobrazba gospodarstva in znižanje prispevkov; nadgradnja centraliziranega spremljanja učinkov subvencioniranja in državnih pomoči; podporno okolje za mala in srednja podjetja (v okviru proračunskih zmognosti povečati potencial Slovenskega podjetniškega sklada in SID banke ter njenih instrumentov, z jasno razmejitvijo njenih pristojnosti, za povečanje obsega kreditnega in lastniškega financiranja malih in srednjih podjetij v kombinaciji s finančnimi instrumenti EU); intenziviranje sistemskega razdolževanja in prestrukturiranja podjetniškega sektorja; izboljšati nadzor nad avtorskimi pravicami in delovanjem uradnih institucij; krepitev socialnega partnerstva, socialnega podjetništva, združništva in drugih oblik kooperativ; tehnološka platforma; drugi ukrepi: (1) Ukrepi za dosledno izvajanje zakona o odvzemu premoženja nezakonitega izvora; (2) Zagotoviti sodelovanje pri sistemskem urejanju normativov za postopno uvajanje vjajenstva; (3) Razvoj kompetenc za obrtnike na področju inovativnosti, povezovanja, razvoja izdelkov, storitev ter njihove uspešne manifestacije na trgu; (4) Mreža inovativnih idej za medsebojno povezovanje domačih obrtnikov pri nastopu na tujih trgih; (5) Šola mojstrstva in obrti v sodelovanju z obrtno podjetniškimi zbormicami in razvojnimi agencijami; (6) Ukrepi za deregulacijo poklicev in opravljanje dejavnosti; (7) V okviru strategije pametne specializacije priprava strategije za področje turizma. Iz javne agencije SPIRIT izločiti STO kot osrednjo nacionalno turistično promocijsko ustanovo; (8) Priprava spremembe igralniške zakonodaje na podlagi nadgrajene strategije igralništva; (9) Prenova insolvenčne zakonodaje z realizacijo hitrega stečaja.

Koalicijska pogodba govori še o mnogih drugih področjih in vprašanjih, seveda pa je v celoti ni mogoče povzeti. Osredotočili smo se samo na nekatera najbolj zanimiva vprašanja, ki so še posebej dotikajo delavce in vseh socialnih partnerjev na področju obrti in podjetništva. Čeprav je koalicijska pogodba pomemben dokument, pa je veliko bolj od nje pomembno, kaj bo vladajoča koalicija zares počela in delala. To pa bomo videli kmalu. Takrat bo tudi priložnost, da bomo dejanja primerjali z besedami in obljubami.

S. J.

Povzel: T. K.

EU v letu 2013 zaradi goljufij oškodovana za 248 milijonov evrov

OKREPITEV BOJA PROTI GOLJUFIJAM

Evropska komisija je sredi julija predstavila letno poročilo o zaščiti finančnih interesov, v katerem ugotavlja, da morajo države članice okrepiti prizadevanja za preprečevanje, odkrivanje in prijavljanje goljufij, ki škodijo sredstvom EU.

Število goljufij, ki škodijo proračunu EU in ki so jih ugotovili nacionalni organi, se je v letu 2013 rahlo zmanjšalo v primerjavi z letom 2012. Na odhodkovni strani je bila EU zaradi goljufij oškodovana za 248 milijonov evrov, kar pomeni 0,19 % proračunskih odhodkov. Pri proračunskih prihodkih so domnevne in potrjene goljufije EU oškodovale za 61 milijonov evrov, kar predstavlja 0,29 % tradicionalnih lastnih sredstev.

Čeprav odkrite goljufije pri porabi sredstev EU pomenijo manj kot 0,2 % vseh sredstev, je Evropska komisija prepričana, da bi bilo treba okrepiti prizadevanja na nacionalni ravni za preprečevanje in odkrivanje goljufij. Na ravni EU je bil v zadnjih petih letih dosežen velik napredek pri oblikovanju močnejših struktur za boj proti goljufijam. Ko bodo te pobude v celoti izvajane, bodo lahko znatno vplivale na pogostost goljufij.

Bodo cariniki stopili na prste sivi ekonomiji?

PREGANJANJE DELA NA ČRNO

Državni zbor je letos spomladi sprejel nov zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno. Veljati je začel 20. maja, v večjem delu pa se je začel uporabljati 18. avgusta. Z novim zakonom so državni organi še okrepili boj proti sivi ekonomiji, ki ima številne negativne posledice.

Delavci na črno so brez pravic

Delavci, ki delajo na črno, nimajo nobenih pravic, ki po ustavi, zakonih in kolektivnih pogodbah izhajajo iz dela. Nimajo pravice do malice, polurnega odmora med delom, povračila prevoznih stroškov, regresa za letni dopust, odpravnine, jubilejnih nagrad, pa tudi ne pravice do dopusta. Dejansko nimajo niti pravice do plačila, zato mnogi, ki delajo na črno, vsak mesec trepetajo, ali jim bo delodajalec kaj stisnil v roke. Velikokrat zaposleni na črno ostanejo brez plačila, ker je delodajalec postal insolventen in niti redno zaposlenim ne more več redno izplačevati plač. Delo na črno je smrt za delavske pravice.

Zakaj se delodajalcem spleča zaposlovanje na črno?

Odgovor je preprost: ker z navideznim goljufanjem države, dejansko pa z goljufanjem sodržavljanov, pridobijo materialno korist. Njim se zaposlovanje na črno spleča, seveda če jih pri tem ne zalotijo.

Zakaj na črno delajo delavci?

Tukaj odgovor ni več tako preprost. Veliko delavcev dela na črno zaradi tega, ker v teh časih, ko se število brezposelnih v Sloveniji vrta okoli 120 tisoč, dela po pogodbi o zaposlitvi ne dobijo. Velikokrat delodajalec reče delavcu, ki se zanima za zaposlitev: »Lahko začneš delati na črno, čez čas pa bomo videli, kako bo. Če se boš izkazal, te bom zaposlil.« Praviroma delavci, ki dalj časa iščejo zaposlitev, tako ponudbo v stiski sprejmejo. S tem pa se seveda tudi sami izpostavijo riziku, da jih bodo zalotili pri delu na črno in da bodo morali za to plačati globo. Nihče namreč ne sme kršiti zakonov, četudi je v stiski.

Preko dela na črno do redne zaposlitve

Socialni partnerji so ob pripravi zakona takšno situacijo, v kateri se je delavec znašel proti svoji volji, predvideli in našli dobro reši-

tev zanj. Če delodajalca zalotijo, da ima delavca zaposlenega na črno, mora zanj plačati davke in prispevke za nazaj za ves čas, ko je delal na črno, poleg tega pa ga mora zaposliti za nedoločen čas.

Zmagovita formula za zaposlovanje je torej na dlani: brezposelni delavec naj pri delodajalcu, ki mu ponuja delo na črno, to delo sprejme, nato pa delodajalca prijavi (lahko tudi anonimno ali preko soseda) inšpektorjem za delo oziroma po novem carinikom. Tako bo po kratkem postopku prišel do pogodbe o zaposlitvi za nedoločen čas.

Sosedska pomoč se ne šteje za delo na črno, če med njimi ni sklenjene pogodbe in je opravljena brez plačila.

Trije zakoni za boj proti sivi ekonomiji

Država je boj proti sivi ekonomiji okrepila s tremi zakoni – zakonom o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, zakonom o inšpekciji dela in zakonom o matični evidenci.

Od 18. avgusta naprej delo na črno preganjajo cariniki

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno omogoča okrepitev nadzora na terenu, povečuje sankcije za kršitelje zakona in zagotavlja podlago za učinkovitejše delo nadzornih organov. Zakon širi možnost nadzora. Po novem namreč delo in zaposlovanje na črno preganjajo poleg inšpekcij-

skih služb tudi cariniki s svojimi mobilnimi enotami. V kazenskih določbah zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno so nove globe za kar 25 odstotkov višje od starih.

Mnogo višje globe kot doslej

Po zakonu je prepovedano delo na črno, zaposlovanje na črno in oglaševanje dela na črno, oglaševanje nedovoljene dejavnosti ter oglaševanje zaposlovanja na črno. Pravno ali samozaposleno osebo, ki opravlja dejavnost, ki ni določena v ustanovnem aktu, lahko do-

leti kazen v razponu od 2.000 do 26.000 evrov, Delodajalca, ki omogoča delo na črno, lahko kaznujejo z globo od 2.600 do 15.600 evrov. Za delodajalca, ki zaposluje delavce na črno, pa je določena globa v razponu od 5000 do 26.000 evrov. Delodajalca na črno lahko doleti tudi 5 letna prepoved postopkov javnega naročanja in upravičenosti do javnih sredstev in sredstev EU. Globa za nedovoljeno oglaševanje znaša 15.600 evrov. Zakon določa tudi, da se prekrške, storjene iz koristiljubnosti ali za pridobitev večje protipravne premoženjske koristi, kaznuje s trikrat višjo globo od predpisane.

Sorodstvena in sosedska pomoč ne šteje za delo na črno

Nove izjeme, ki ne štejejo kot delo na črno, so brezplačna pomoč na kmetiji, planinah in skupnih pašnikih ob sezonskih konicah. Pri delu v lastni režiiji vam lahko pomagajo sorodniki do vštete tretjega kolena. Sosedska pomoč se ne šteje za delo na črno, če med njimi ni sklenjene pogodbe in je opravljena brez plačila.

Delu na črno se lahko vsak izogne z vrednotnicami

Zakon prinaša tudi sistem vrednotnic za osebno dopolnilno delo, ki bodo uveljavljene na začetku leta 2015. Ključni namen vpe-

Slovarček dela na črno

Delo na črno je, ko posameznik ali pravna oseba ali samostojni podjetnik opravlja dejavnost oziroma delo in ni vpisan ali priglašen, kot to določa zakon. Po zakonu je skrivni tudi sosterilec, torej naročnik dela ali storitve na črno.

Zaposlovanje na črno je, kadar podjetje, ki izpolnjuje pogoje za opravljanje dejavnosti, z delavcem ne sklene pogodbe o zaposlitvi oziroma pogodbe civilnega prava, na podlagi katere se lahko opravlja delo, in delavca ne prijavi v zdravstveno, pokojninsko in invalidsko zavarovanje, ali če zaposli tuja ali osebo brez državljanstva v nasprotju s predpisi.

Siva ekonomija je, ko pravna oseba ali samostojni podjetnik, ki je sicer registriran za opravljanje dejavnosti, od kupca za prodano blago ali opravljeno storitev sicer prejme plačilo (običajno v gotovini), vendar mu ne izstavi računa. Skratka, sestavni del sive ekonomije je tudi utajevanje davkov.

ljave vrednotnic je preprečevanje sive ekonomije, enostavna in dostopna ureditev osebnega dopolnilnega dela in večja socialna varnost. Kot osebno dopolnilno delo se bo še naprej lahko opravljalo dela, kot so občasna pomoč v gospodinjstvu, nabiranje in prodaja gozdnih sadežev in zelišč ter druga manjša dela, pa tudi izdelovanje izdelkov domače in umetne obrti ter njihova prodaja. Po novem bo to delo urejeno po načelu vsako delo šteje. Pokojninsko in zdravstveno zavarovanje se bo plačevalo prek sistema vrednotnic. Naročnik del bo moral za vrednotnico vsak mesec odšteti pavšalni znesek v višini devet evrov, od tega bo šlo sedem evrov za pokojninsko, dva evra pa za zdravstveno zavarovanje izvajalca del. Ta bo z eno vrednotnico prišel do enega dneva pokojninske dobe. Postopek pridobitve vrednotnice bo zelo enostaven. Vrednotnico bo

Največ dela na črno opravijo registrirani podjetniki in obrtniki

Podatki Statističnega urada Republike Slovenije kažejo, da je v finančnem pogledu pri nas daleč največji problem siva ekonomija. Država izgubi največ davkov in prispevkov, ker registrirani obrtniki in podjetniki poslujejo nezakonito in za vse opravljeno delo oziroma storitve ne izstavijo računov.

namreč mogoče kupiti prek spleta, tisti, ki spleta ne uporabljajo, po bodo to lahko uredili na upravni enoti.

Pogodba o zaposlitvi mora biti vedno na kraju opravljanja dela

V zakonu je še nekaj drugih pomembnih novosti oziroma izboljšav, saj je zakonodajalec sledil opozorilom in opažanjem inšpektorjev in socialnih partnerjev. Po novem je obve-

znost delodajalca med drugim tudi ta, da mora imeti v primerih, ko pri njem delavec delo opravlja na podlagi pogodbe civilnega prava ali pogodbe o opravljanju začasnega ali občasnega dela, en izvod pogodbe ves čas na kraju opravljanja dela. Tako bo lažji nadzor.

Natančneje je opredeljeno tudi nedovoljeno oglaševanje dela oziroma zaposlovanja na črno.

T. K.

Zdravnica svetuje

Piše: Maja Sendi, dr. med.

Sladkorna bolezen – bolezen moderne civilizacije

Sladkorna bolezen (diabetes) tipa 2 je po besedah strokovnjakov dosegla razsežnost epidemije. Nepravilna prehrana, malo gibanja, čezmerna telesna teža in stresno življenje so glavni dejavniki tveganja, zato ni nenavadno, da pogostost bolezni najbolj raste ravno v bolj razvitih in bogatejših državah. V Sloveniji se vsako leto odkri-

je približno 4.000 novih sladkornih bolnikov. Diabetes je pomemben dejavnik tveganja za številne smrtno nevarne bolezni, vključno s koronarno boleznijo srca, možgansko kapjo, okvaro in odpovedjo ledvic, slepoto in okvaro živcev. Tveganje za pojav diabetesa tipa 2 je pri debelih bolnikih skoraj trikrat večje kot pri tistih z normalno telesno težo.

Kaj je sladkorna bolezen?

Gre za kronično stanje, pri katerem celice trebušne slinavke ne proizvajajo dovolj inzulina oziroma pri katerem telo proizvedenega inzulina ne more učinkovito rabiti. Zaradi pomanjkanja inzulina, krvni sladkor (glukoza) ne more prehajati iz krvi v celice, koncentracija v krvi pa narašča. V osnovi poznamo dve obliki sladkorne bolezni. Tip 1 se pojavi do tridesetega leta starosti, je avtoimuna bolezen, zdravljenje z insulinom pa je nujno že od začetka. Sladkorna bolezen tipa 2 je pogostejša, ima jo približno 90 % vseh sladkornih bolnikov. Pri tem tipu bolezni ne gre toliko za pomanjkanje inzulina, kot za odpor tkiv proti njegovemu delovanju. Odpornost na insulin se s starostjo povečuje, povišanje sladkorja v krvi je zato sprva zmerno, se pa postopoma povečuje in tudi ti bolniki lahko z leti dosežejo tako visoke vrednosti, da je potrebno zdravljenje z insulinom. Pojavi se večinoma po 40. letu, vrh pojavnosti pa je med 60. in 70. letom. Bolj ogrožene so osebe, ki imajo ožje sorodnike s sladkorno boleznijo, debele osebe, osebe z večjim obsegom pasu (ženske nad 80 cm in moški nad 90 cm), s povečanimi vrednostmi maščob in zvišanim krvnim tlakom, bolniki po srčni ali možganski kapi ter ženske, ki so imele nosečnostno sladkorno bolezen. Žalostno pa je, da za tem tipom sladkorne v zadnjih letih zaradi vse večje pojavnosti debelosti zbolevalo že tudi otroci in mladostniki.

Simptomi sladkorne bolezni

Sladkorna bolezen tipa 2 je precej zahrbtna, saj dolgo ne povzroča nobenih težav. Zato zlasti osebam, pri katerih obstaja večje tveganje za razvoj bolezni, svetujemo preventivni pregled pri splošnem zdrav-

niku, vključno z meritvijo krvnega sladkorja. Če se pojavijo znaki značilni za sladkorno bolezen, pa je pregled pri zdravniku nujen takoj. Med najpogostejše znake prištevamo pretirano žejo in obilno pitje tekočin, suha usta, pogosto odvajanje seča ponoči, nenamerno hujšanje, meglen vid itd. Sladkorna bolezen je včasih žal prisotna že več let ali celo desetletje preden se vrednosti krvnega sladkorja tako povečajo, da se simptomi očitneje izrazijo.

Dolgoročni zapleti sladkorne bolezni

Danes je sladkorna bolezen tipa 2 na četrtem mestu med vodilnimi vzroki umrljivosti v svetu. Znano je, da trajno povečane vrednosti krvnega sladkorja sčasoma poškodujejo žile, posebno v ledvicah, očeh in živčevju. Rečemo lahko, da sladkorna bolezen žile »postara«, zato je sladkorni bolniki dosežejo enako tveganje za srčno-žilna obolenja vsaj 15 let pred populacijo brez sladkorne bolezni. Najmanj vsakega tretjega bolnika prizadene ledvična bolezen, po 20 letih od odkritja jo ima kar 80 % vseh obolelih. Dolgoročno lahko pripelje do tako hude okvare ledvic, da je potrebno dializno zdravljenje ali pa transplantacija. Okvara živčevja se najprej pokaže s prizadetostjo nog, koža postane manj občutljiva in tako bolj podvržena poškodbam. Bolniki na primer ne čutijo več, da jih tiščijo čevlji, da jim je v čevlje zašel kamenček, težko ocenijo ustrezno temperaturo vode pri umivanju in se hitreje opečejo. Zaradi pogosto pridružene žilne okvare in slabe prekrvavitve se kakršnakoli rana na diabetični nogi zelo slabo ali pa celo nikoli več ne zaceli. Neobvladljiva okužba diabetične rane je eden najpogostejših vzrokov za amputacijo spodnje okončine. Sladkorna bolezen je takoj za poškodbami oči, vodilni vzrok za slepoto. Ob dolgotrajno povišanih vrednostih krvnega sladkorja pride namreč do okvare drobnih žilic v očesni mrežnici, kar pripelje do krvavitve znotraj očesa, postopnega slabšanja vida in tudi do slepote.

Kaj lahko storimo sami?

Bolezen je kronična, kar pomeni, da je ne moremo pozdraviti. Vendar pa zdrav življenjski slog veliko pripomore pri preprečevanju samega nastanka diabetesa tipa 2. Ker je z razvojem te bolezni precej povezana debelost, so fizična aktivnost, primerna prehrana in vzdrževanje ustrezne telesne teže, najpomembnejši preventivni dejavniki. Že 30 minut vadbe na dan zmanjša verjetnost nastanka bolezni za 40 %. Če je bolezen odkrita dovolj zgodaj je lahko krvni sladkor dobro uravnan že samo s primerno dieto in zdravim življenjskim slogom. Ker pa gre za napredujoč proces, je pri večini bolnikov sprememba življenjskega sloga potrebno sčasoma dopolniti z zdravili. S sladkorno boleznijo se da sicer dobro oziroma normalno živeti, vsaj dokler ne pride do hujših dolgoročnih zapletov. Ne smemo pa pričakovati, da bomo živeli kot pred diagnozo in jedli kar nam trenutno zadiši ter skrb za svoje zdravje prelagali zgolj na ramena zdravnikov. Prav pri tej bolezni ponovno velja načelo, da vsak za svoje zdravje največ lahko naredi sam.

Blagodejni popravki nove socialne zakonodaje

VEČ PRAVIC ZA SOCIALNO ŠIBKE

S 1. septembrom so začele veljati nekatere spremembe socialne zakonodaje, ki jih je državni zbor sprejel že 21. novembra 2013.

Po novem bodo centri za socialno delo upoštevali bolj realni materialni položaj vlagateljev, ki prosijo za različne oblike pomoči iz javnih sredstev. Če bo družinski član na primer začel prejemati denarno nadomestilo, se upokojil in podobno, zaradi česar se mu bodo zmanjšali dohodki, bo lahko oddal novo vlogo in center za socialno delo bo izdal novo odločbo na podlagi dejanske spremembe dohodka.

V dohodek družine, ki ga upoštevajo centri za socialno delo, se po novem prav tako ne bo več všteval celotni otroški dodatek. Po novem je ugodnejši tudi način upoštevavanja dohodka od študentskega dela za socialno najbolj ogrožene družine (prejemnike denarne socialne pomoči). Pri njih se pri ugotavljanju dohodka za pravice na letni ravni (otroški dodatek, državna štipendija, plačilo vrtca) študentsko delo ne bo več upoštevalo kot dohodek, pač pa se bodo upoštevali le njihovi tekoči (periodični) dohodki.

Od avgusta dalje je višji (uskajen) osnovni znesek denarne socialne pomoči, kar vpliva tudi na posebno obliko izredne denarne socialne pomoči po smrti družinskega člana (torej na posmrtnino) in na posebno obliko izredne denarne socialne pomoči kot pomoč pri kritju stroškov pogreba (torej na pogrebno). Denarna socialna pomoč po novem znaša 269,20 evra (prej 265,22). Prav toliko znaša tudi posmrtnina. Pogrebna pa znaša po novem 538,40 evra (prej 530,44).

Po novem je višji tudi znesek premoženja, ki se ne upošteva za pridobitev denarne so-

cialne pomoči. Zato se je krog upravičencev do nje razširil.

Po novem je prav tako višji dodatek za otroka v enostarševski družini. Avgusta je ta dodatek znašal 26,92 evra, septembra pa se je povečal na 53,84 evra.

Denarna socialna pomoč po novem znaša 269,20 evra.

Višja je tudi denarna socialna pomoč za drugo odraslo osebo. Tej kategoriji upravičencev se je po uvedbi nove socialne zakonodaje socialni položaj namreč najbolj poslabšal. Denarna socialna pomoč za drugo osebo se je iz 134,60 evra dvignila na 161,52 evra.

V prvi polovici letošnjega leta se je zaradi sprememb socialne zakonodaje že poveča-

lo število prejemnikov denarne socialne pomoči, izredne denarne socialne pomoči in število prejemnikov dijaških štipendij. Julija letos je denarno socialno pomoč prejelo 50.895 ljudi, julija lani pa 47.117. Izredno denarno socialno pomoč pa je letos julija dobilo 5.089 ljudi, lani julija pa 3.842.

Povečalo se je tudi število prejemnikov državnih štipendij. V letu 2013 jih je bilo povprečno 22.812, v letu 2014 pa povprečno 34.858 (v obdobju januar - junij 2014). Odkar veljajo zadnje spremembe na področju državnih štipendij se je njihovo število znatno povečalo. Ob koncu šolskega leta (julija 2014) je bilo že 44.853 prejemnikov državnih štipendij, od tega 26.035 dijakov in 18.818 študentov.

Kakorkoli že, dosedanja vlada Alenke Bratušek je popravila nekatere resne pomanjkljivosti in napake, ki jih je pri sprejemanju socialne zakonodaje zagrešila Pahorjeva vlada.

Tako so že s 1. januarjem letos vrnilo državne štipendije mladoletnim dijakom. Z novo zakonodajo so dali več prostega preudarka centrom pri upoštevanju nepremičnine, omilili so dedovanje (vračati ni potrebno denarne socialne pomoči in izredne denarne socialne pomoči, ki jo je oseba prejela za 12 mesecev ali manj, od celotne prejete pomoči, pa je treba vrniti 2/3 dane pomoči), razširili so splošne pogoje za upravičenost do pravice do varstvenega dodatka.

Evaluacija v času Pahorjeve vlade sprejete socialne zakonodaje je pokazala še veliko drugih pomanjkljivosti in slabosti. Morda se bo njihove odprave lotila nova vlada.

T. K.

Kulturni kotichek

Piše: Roman Končar

Legendarna legenda...

Kar nekajkrat sem že zapisal, da me je poklic moj popeljal do neslutnih doživetij, praviloma temelječih na ljudeh, na najrazličnejših ljudeh. Koga vse sem imel priložnost srečati v življenju... In z njim ali z njo tudi delavno sodelovati. Ali pa sodelovati na prav poseben način. Eden takih je zagotovo velikanski velikan slovenske in svetovne košarke Ivo Daneu.

Bilo je pred leti, kar pred nekaj njih. Povabljen sem bil na nekakšne »dneve košarke«, v takrat edino resno košarkarsko dvorano v Sloveniji, v slovito Halo Tivoli. Zbrali so nas, nekaj tako ali drugače obče prepoznavnih ljudi, da bi, kot predstavniki »zvezd«, zaigrali prijateljsko tekmo proti politikom.

Bili smo ekipa z vseh vetrov. Spomnim se Draška Veselinoviča, nekdanjega šefa Ljubljanske borze in NLB-ja, sicer pa mojega košarkarskega prijatelja trnovskega (ja, z Draškom sva igrala za meni najljubši košarkarski klub na svetu, za Trnovo, ko sva bila pionirčka, pa kadeta, pa mladince, kasneje pa sva oba zaigrala tudi v članski ekipi), pa Zoran Predin, pa hokejist Toni Tišler (vsaj mislim, da je bil Toni), pa še kdo bi se našel. Tam, med politiki, pa je

dominiral velikan Igor Bavčar, kateremu se je pridružil takratni predsednik Državnega zbora Janez Podobnik, pa spomnim se še Toneta Anderliča in Antona Ropa. Ostali so mi, žal, ušli iz spomina.

Dobili smo drese in smo se začeli izgledno in čisto zares ogrevati. Ivo Daneu je bil pa naš trener. Kdo je bil trener politikov se ne spomnim. Ivo je zadevo »gor vzel« sila resno. Resnici na ljubo je treba priznati, da ubogi Ivo ni niti slučajno vedel, koliko košarkarskega znanja premore kdo od nas, »kobajagi« zvezdnikov in je začetno peterko sestavil nekako po višini. Ne jaz, ne Draško nisva bila v njej. Brzkone nisva bila tako popularna kot tisti, ki so bili v prvi peterki.

In se je tekma začela. Ti politiki so tekmo še veliko resneje »gor vzeli« kot Ivo in veliko resneje, kot mi, »zvezdniki«. Borili so se krvavo zares in so sopihali in mlatili okoli sebe in skoraj tako »svinjali« kot to počnejo tudi v kruti realnosti, vsaj nekateri izmed njih. Mi, oziroma naša ekipa, pa je vse skupaj vzela bolj za hzec, kot zares. Ivo je pa prav zaradi zadnje zapisanega izgubljal živce, usmerjajoč in izredno strastno poveljujoč svoji zbrani »zvezdni« vrsti.

Ko je uvidel, ata Ivo košarkarski, da mu začetna postava, oziroma nje člani, ne prinašajo rezultatskega učinka, sva prišla na vrsto midva z Draškom. V igro sva vstopila nekje na sredi prvega polčasa in z nekaj atraktivnimi potezami, ki so nama bile seveda izkustveno lastne, sva v hipu ne le dodobra obrnila rezultat naši ekipi v prid, temveč sva v obup spravljala »zagreteže politikantske«, da so prha-

li in tulili drug na drugega in mlatili okoli sebe še močnejše in pogostejše kot prej. A z Draškom sva se, milo rečeno, požvižgala na njih besnenje in norenje in sva polnila njihov koš s tako vnemo, da je Ivo Daneu kar skakal od veselja ob klopi z igralci.

»Fanta, to, to mi delajta, tako se igra, natanko tako. Pa kaj, a sta vidva kje trenirala,« se je čudil veliki Ivo Daneu, naš trener, ko je nasprotna ekipa bila prisiljena jemati en »time out« za drugim, da bi nas na tak način vrgla iz tira.

No, seveda sva mu povedala o najinima trnovskima »karijerama« in Ivo je spoštljivo priznal, da se naju ne spomni, kar pa nikakor ne pomeni, da naju ne ceni.

Ni naju menjal. Do konca tekme. In midva sva se mu oddolžila s še večjo igralško vnemo, ki se je navzven kazala z obilico doseženih košev. Vse do končne zmage, ki je bila prepričljivo prepričljiva.

»Tkole, fanta,« je po končani tekmi naš Ivo začel nagovor naju

dveh z Draškom. »Zdej vaju pa jest povabim na pijačo, ker sta si jo več kot zaslužila! Velja?«

In smo šli, legenda košarkar Ivo Daneu, moja malenkost in prijatelj Draško Veselinovič.

In smo pomoževali ob kozarčku ali dveh, dolgo v noč. Tako iskreno pristnega pogovora z nekom, ki je resnično dosegel v življenju svojem nekaj velikega, pa je vsej slavi navkljub ostal popolnoma normalno preprost in skromen, še nisem doživel. Nikoli. Pripovedoval nama je Ivo Daneu o stvareh, o katerih nisva do tistega večera niti slišala. Povedal nama je marsikaj takega, kar bi z veseljem slišal kak novinarski kronist, če bi le mogel.

Lep dan je bil, tisti dan košarkarski, in bilo je nepozabno po-košarkarsko druženje z Ivom Danevom. In še dandanašnji se tu pa tam srečava. Z Ivom. In se nasmehneva. Spominjajoče se tistega košarkarskega dne.

IZRAČUN AKONTACIJE DOHODNINE OD DOHODKA IZ ZAPOSLOTITVE

DAVČNE OLAJŠAVE

1. Splošna olajšava

Višina skupne splošne olajšave je odvisna od višine skupnega dohodka v letu 2014:

Če znaša skupni bruto dohodek v evrih/mesečno		znaša splošna olajšava v evrih/mesečno
nad	do	
0,00	905,53	543,32
905,53	1.047,57	368,22
1.047,57		275,22

2. Osebne olajšave

v evrih/mesečno

invalidu s 100% telesno okvaro	1.471,57
olajšava za prostovoljno dodatno pokojninsko zavarovanje	234,92
posebna olajšava za rezidenta, ki se izobražuje in ima status dijaka ali študenta	206,42
za prvega otroka in za vsakega drugega vzdrževanega družinskega člana	203,08
za vzdrževanega otroka, ki potrebuje posebno nego	735,83

za drugega vzdrževanega otroka	220,77
za tretjega vzdrževanega otroka	368,21
za četrtega vzdrževanega otroka	515,65
za petega vzdrževanega otroka	663,09

• za vse nadaljnje vzdrževane otroke se olajšava glede na višino za predhodnega vzdrževanega otroka poveča za 147,44 evra

DOHODNINSKA LESTVICA

Akontacija dohodnine od dohodka iz zaposlitve, ki ga izplača glavni delodajalec, se za leto 2014 izračuna na podlagi Pravilnika o določiti olajšav in lestvice za odmero dohodnine za leto 2014 (Uradni list RS, št. 108/2013):

Če znaša neto davčna osnova v evrih/mesečno		znaša dohodnina v evrih/mesečno	
nad	do		
0,00	668,44	16 %	
668,44	1.580,02	106,95 + 27 %	nad 668,44
1.580,02	5.908,93	353,08 + 41 %	nad 1.580,02
5.908,93		2.127,93 + 50 %	nad 5.908,93

PLAČE PO KOLEKTIVNI POGODBI ZA OBRT IN PODJETNIŠTVO

Skladno z 59. členom Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo (Ur. l. RS št. 92/2013) znaša najnižja osnovna plača od **1. januarja 2014 naprej**:

I. tarifni razred	586,92 €
II. tarifni razred	610,17 €
III. tarifni razred	641,64 €
IV. tarifni razred	656,37 €
V. tarifni razred	695,97 €
VI. tarifni razred	797,83 €
VII. tarifni razred	933,63 €
VIII. tarifni razred	1.046,79 €

* Ker je povprečna letna inflacija v obdobju januar–december 2013 v primerjavi z obdobjem januar–december 2012 presežala 0,5%, so se najnižje osnovne plače po tej kolektivni pogodbi in osnovne plače delavcev za leto 2013, za mesec januar 2014 in naprej povečale za dejansko povprečno letno inflacijo, za 1,8% (vir: SURS).

PLAČE PO KOLEKTIVNI POGODBI MED DELAVCI IN DRUŽBAMI DROBNEGA GOSPODARSTVA

Skladno s Tarifno prilogo Kolektivne pogodbe med delavci in družbami

drobnega gospodarstva (Ur. list RS, št. 94/2010) znaša izhodiščna plača **od 1. februarja 2014 naprej** najmanj:

I. tarifni razred	556,27 €
II. tarifni razred	634,15 €
III. tarifni razred	712,00 €
IV. tarifni razred	801,01 €
V. tarifni razred	895,57 €
VI. tarifni razred	1.068,02 €
VII. tarifni razred	1.212,65 €
VIII. tarifni razred	1.446,27 €
IX. tarifni razred	1.735,53 €

*Najnižje osnovne plače po tej KP se v mesecu februarju tekočega koledarskega leta povečajo v višini povprečne letne stopnje rasti cen življenjskih potrebščin preteklega leta glede na predpreteklo leto v RS, v skladu z objavo Statističnega urada RS (SURS).

V obeh razpredelnicah navedenim zneskom je treba prišteti dodatek na skupno delovno dobo (0,5 odstotka za vsako leto delovne dobe), in morebitne dodatke zaradi naporov in težkih pogojev dela.

MINIMALNA PLAČA: Minimalna plača za zaposlenega, ki dela polni delovni čas, je **od 1. januarja 2014 naprej** določena v višini bruto **789,15 €**.

ZAJAMČENA PLAČA: Po sklepu Vlade republike Slovenije znaša zajamčena plača od **1. avgusta 2006 naprej** bruto **237,73 €**.

SINDIKALNA LISTA - AVGUST 2014

1. Dnevnice :

1.1. Dnevnice za drobno gospodarstvo

(od 01. 12. 2010 naprej):

- cela dnevnicna, nad 12 do vključno 24 ur 15,02 €
- polovična dnevnicna, nad 8 do 12 ur 7,51 €
- znižana dnevnicna, 6 do 8 ur 5,26 €

1.2. Dnevnice za obrt in podjetništvo

(od 01. 07. 2010 naprej):

- cela dnevnicna, nad 12 do vključno 24 ur 17,00 €
- polovična dnevnicna, nad 8 do 12 ur 8,50 €
- znižana dnevnicna, 6 do 8 ur 6,20 €

2. Kilometrina:

Za prevoz na službenem potovanju z lastnim prevoznim sredstvom znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer: 0,37 €

3. Nadomestilo za ločeno življenje:

- po KP za obrt in podjetništvo ter po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva 334,00 €

4. Prenočevanje:

Stroške prenočevanja dobi delavec povrnjene v višini zneska na predloženem računu.

5. Regres za prehrano (za dan prisotnosti na delu):

- po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 01. 2012 naprej) 4,90 €
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (od 01. 12. 2010 naprej) najmanj 3,56 €

6. Prevoz na delo in z dela:

- po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 07. 2010 naprej): v višini 100% cene javnega prevoza

Če ni možnosti javnega prevoza, znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer (od 01. 07. 2010 naprej): 0,18 €

- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (od 01. 12. 2010 naprej): v višini 65% cene javnega prevoza.

Če ni možnosti javnega prevoza, znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer (od 01. 12. 2010 naprej): 0,15 €

7. Nagrade dijakom in študentom na praktičnem usposabljanju:

letnik	dijak	študent
prvi	90,00 €	170,00 €
drugi	120,00 €	170,00 €
tretji in četrti	150,00 €	170,00 €

Nagrade ne izključujejo štipendij.

8. Jubilejne nagrade:

a) po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 01. 2014 naprej):	član SOPS:	nečlan:
- za deset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu	611,95 €	458,96 €
- za dvajset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu	917,92 €	764,94 €
- za trideset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu	1.223,90 €	1.070,91 €
b) po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva:		
- za deset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu		611,95 €
- za dvajset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu		917,92 €
- za trideset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu		1.223,90 €

9. Odpravnina ob upokojitvi:

- po KP za obrt in podjetništvo ter KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (oziroma v višini dveh povprečnih mesečnih plač delavca za pretekle tri mesece, če je to zanj ugodnejše) 3.059,74 €

10. Solidarnostna pomoč: 1.529,87 €

11. Regres za letni dopust:

- po KP za obrt in podjetništvo najmanj 797,04 €

- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva najmanj največ 797,04 € 1.072,16 €

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je znašala povprečna mesečna plača na zaposleno osebo v podjetjih in drugih organizacijah v Sloveniji v maju 2014 bruto 1.531,66 € oziroma neto 1.000,69 €, za obdobje III. - V. pa bruto 1.529,87 € oziroma neto 999,57 €.

Sindikat obrti in podjetništva Slovenije
Martin Muršič, generalni sekretar

SINDIKALNA LISTA - SEPTEMBER 2014

1. Dnevnice :

1.1. Dnevnice za drobno gospodarstvo

(od 01. 12. 2010 naprej):

- cela dnevnicna, nad 12 do vključno 24 ur 15,02 €
- polovična dnevnicna, nad 8 do 12 ur 7,51 €
- znižana dnevnicna, 6 do 8 ur 5,26 €

1.2. Dnevnice za obrt in podjetništvo

(od 01. 07. 2010 naprej):

- cela dnevnicna, nad 12 do vključno 24 ur 17,00 €
- polovična dnevnicna, nad 8 do 12 ur 8,50 €
- znižana dnevnicna, 6 do 8 ur 6,20 €

2. Kilometrina:

Za prevoz na službenem potovanju z lastnim prevoznim sredstvom znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer: 0,37 €

3. Nadomestilo za ločeno življenje:

- po KP za obrt in podjetništvo ter po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva 334,00 €

4. Prenočevanje:

Stroške prenočevanja dobi delavec povrnjene v višini zneska na predloženem računu.

5. Regres za prehrano (za dan prisotnosti na delu):

- po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 01. 2012 naprej) 4,90 €
- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (od 01. 12. 2010 naprej) najmanj 3,56 €

6. Prevoz na delo in z dela:

- po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 07. 2010 naprej): v višini 100% cene javnega prevoza

Če ni možnosti javnega prevoza, znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer (od 01. 07. 2010 naprej): 0,18 €

- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (od 01. 12. 2010 naprej): v višini 65% cene javnega prevoza.

Če ni možnosti javnega prevoza, znaša povračilo stroškov prevoza za vsak kilometer (od 01. 12. 2010 naprej): 0,15 €

7. Nagrade dijakom in študentom na praktičnem usposabljanju:

letnik	dijak	študent
prvi	90,00 €	170,00 €
drugi	120,00 €	170,00 €
tretji in četrti	150,00 €	170,00 €

Nagrade ne izključujejo štipendij.

8. Jubilejne nagrade:

a) po KP za obrt in podjetništvo (od 01. 01. 2014 naprej):	član SOPS:	nečlan:
- za deset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu	611,27 €	458,45 €
- za dvajset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu	916,91 €	764,09 €
- za trideset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu	1.222,54 €	1.069,73 €
b) po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva:		
- za deset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu		611,27 €
- za dvajset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu		916,91 €
- za trideset let delovne dobe pri zadnjem delodajalcu		1.222,54 €

9. Odpravnina ob upokojitvi:

- po KP za obrt in podjetništvo ter KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva (oziroma v višini dveh povprečnih mesečnih plač delavca za pretekle tri mesece, če je to zanj ugodnejše) 3.056,36 €

10. Solidarnostna pomoč: 1.528,18 €

11. Regres za letni dopust:

- po KP za obrt in podjetništvo najmanj 797,04 €

- po KP med delavci in družbami drobnega gospodarstva najmanj največ 797,04 € 1.064,97 €

Po podatkih Statističnega urada Republike Slovenije je znašala povprečna mesečna plača na zaposleno osebo v podjetjih in drugih organizacijah v Sloveniji v juniju 2014 bruto 1.521,38 € oziroma neto 995,64 €, za obdobje IV. - VI. pa bruto 1.528,18 € oziroma neto 999,11 €.

Sindikat obrti in podjetništva Slovenije
Martin Muršič, generalni sekretar

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

Glavni odbor, Malgajeva 5, 1000 Ljubljana,
tel.: 08/205 26 83, faks: 08/205 26 84, e-naslov: sops@siol.net

DEL DOHODNINE NAMENITE SINDIKATU!

Vsak davčni zavezanec, ki plača dohodnino, lahko delček te dohodnine (do 0,5 odstotka) nameni namesto v državno blagajno za financiranje različnih humanitarnih, kulturnih in drugih splošno koristnih društev, organizacij in sindikatov. Za to mora samo izpolniti poseben obrazec »**Zahteva za namenitev dohodnine za donacijo**« in ga poslati na naslov **Davčna uprava RS, p. p. 107, Davčna ulica 1, 1001 Ljubljana**, ali na svojo davčno izpostavo.

DONACIJA VAS NIČ NE STANE!

Vsi, ki se boste odločili nameniti del dohodnine Sindikatu obrti in podjetništva Slovenije, nam sporočite vaš naslov na tel. št.: **08/205 26 83** ali na e-naslov: **sops@siol.net** in poslali vam bomo že izpolnjen obrazec, ki ga morate le še podpisati in poslati na omenjeni naslov davčne uprave. V sindikatu bomo ta sredstva namenili za solidarnostne pomoči delavcem, ki živijo v težkih socialnih razmerah ali pa so utrpeli posledice elementarne nesreče.

Za vašo donacijo se vam v imenu delavcev že vnaprej zahvaljujemo!

OBVESTILO

MIRNO REŠEVANJE SPOROV V OBRTI IN PODJETNIŠTVU

Delodajalce, ki opravljajo obrtno dejavnost in obrti podobne dejavnosti in druge delodajalce, ki so člani Združenja delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije – GIZ, ter pri njih zaposlene delavce vabimo, da se v primeru medsebojnih individualnih in kolektivnih sporov, preden izberete drago, dolgotrajno in negotovo rešitev na sodišču, poslužite mirnega reševanja sporov s posredovanjem ali arbitražo, ki vam ga zagotavljata:

Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

in

Združenje delodajalcev obrti in podjetnikov Slovenije – GIZ.

Za podrobnejše informacije se obrnite na:

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

Glavni odbor, Malgajeva 5, 1000 Ljubljana, tel.: 08/205 26 83,
faks: 08/205 26 84
e-naslov: sops@siol.net

SOPS Sindikat obrti in podjetništva Slovenije

Glavni odbor, Malgajeva 5, 1000 Ljubljana,
tel.: 08/205 26 83, faks: 08/205 26 84, e-naslov: sops@siol.net

DELAVCI V OBRTI IN PODJETNIŠTVU POSTANITE ČLANI SINDIKATA!

Sindikat obrti in podjetništva Slovenije - SOPS je edina interesna organizacija delavcev v obrti in podjetništvu, ki je podpisnik obeh kolektivnih pogodb (Kolektivne pogodbe za obrt in podjetništvo in Kolektivne pogodbe za drobno gospodarstvo), ki urejajo vaše plače in nadomestila: regres za dopust, regres za malico, povračila stroškov prevoza na delo in iz dela, višino dnevnic, kilometrino, terenski dodatek, solidarnostne pomoči, jubilejne nagrade itd. ter ostale pravice iz dela, vključno z dopustom.

Da boste lahko vplivali na svoj materialni in socialni položaj, vas vabimo, da se nam pridružite!

Člani sindikata imajo zagotovljeno brezplačno pravno pomoč pri uveljavljanju njihovih pravic iz delovnega razmerja in mirno reševanje sporov iz delovnega razmerja ali iz statusa samozaposlenosti, s pomočjo mediacije ali arbitraže.

SKUPAJ BOMO MOČNEJŠI!

Za podrobnejše informacije o včlanitvi v Sindikat obrti in podjetništva in njegovem delovanju se obrnite na območno organizacijo sindikata, ki vam je najbližja:

Osrednjeslovenska območna organizacija

Parmova ulica 51, 1000 Ljubljana
Tel.: 01/ 300 01 00
Faks: 01/ 300 01 07
E-naslov: obm.lj@zsss-sindikat.si

Območna organizacija Savinjska

Gledališka 2, 3000 Celje
Tel.: 03/ 425 57 00
Faks: 03/ 425 57 15
E-naslov: mojca.stropnik@sindikat-zsss.si

Šaleško-savinjski sindikati

Prešernova cesta 1, 3320 Velenje
Tel.: 03/ 898-27-50, 03 / 898-27-51
Faks: 03/ 898-27-61, GSM: 041/ 738-141
E-naslov: salesko.savinjski.sindikati@gmail.com

Območna organizacija Gorenjska

Poštna ulica 4, 4000 Kranj
Tel.: 04/ 201 78 50
Faks: 04/ 201 78 55
E-naslov: danica.mohoric@sindikat-zsss.si

Območna organizacija Pomurje

Kardoševa 2, 9000 Murska Sobota
Tel.: 02/ 522 37 40
Faks: 02/ 522 37 45
E-naslov: joze.turkl@sindikat-zsss.si

Območna organizacija Spodnje Podravje

Čučkova ulica 1, 2250 Ptuj
Tel.: 02/ 771 67 11
Faks: 02/ 771 67 15
E-naslov: zvonka.kolednik@sindikat-zsss.si

Območna organizacija Primorska in Notranjska

Partizanska 15, 6210 Sežana
Tel.: 05/ 730 23 50
Faks: 05/ 734 41 99
E-naslov: bojan.kramar@sindikat-zsss.si

Območna organizacija Podravje in Koroška

Neratova ulica 4, 2000 Maribor
Tel.: 02/ 234 83 02
Faks: 02/ 234 83 13
E-naslov: breda.crnec@sindikat-zsss.si

Območna organizacija Dolenjska, Bela krajina in Posavje

Cvelbarjeva 3, 8000 Novo mesto
Tel.: 07/ 337 58 10
Faks: 07/ 337 58 21
E-naslov: oodbkps@sindikat-zsss.si

Z MEDNARODNE KONFERENCE PROJEKTA »DIALOGES«

